QUAESTIONES RHETORICAE.

HISTORIAE ARTIS RHETORICAE QUALIS FUERIT AEVO IMPERATORIO CAPITA SELECTA.

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM SCRIPSIT ET

AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

CONSENSU ET AUCTORITATE

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

IN

UNIVERSITATE LITTERARUM VIADRINA VRATISLAVIENSI

RITE IMPETRANDOS

PRID. NON. MAIAS ANNI MCMI HORA XII

UNA CUM SENTENTIIS CONTROVERSIS IN AULA LEOPOLDINA PUBLICE DEFENDET

STEPHANUS GLOECKNER

SAXOBORUSSUS.

ADVERSARII ERUNT:

IOANNES FREUND, DR. PHIL.

FRIDERICUS PRADEL, DR. PHIL.

VRATISLAVIAE

M. & H. MARCUS.

Haec commentatio reliquis capitibus aucta propediem edetur in

„Breslauer philologische Abhandlungen vol. VIII.“

Eduardo Norden

pietatis ergo.

Hermogenis auctoritatem maximam fuisse Byzantinorum aevo inter omnes satis constat. Libri eius omnium in manibus erant: τέχνην ῥητορικὴν μετὰ χεῖρας ἔχουσιν ἅπαντες (Suid. s. v. Ἑρμογένης); ut sapientissimum eum laudant ei qui in commentariis conscribendis operam consumunt (e. g. Rhet. Graec. II 101, 8. 147, 9. VII 625, 29 Walz); summa admiratione digna putabantur esse eius scripta (γράφει ταῦτα τὰ βιβλία τὰ γέμοντα θαυμάτων: Syriani in Hermog. comm. I 1, 4 sq Rabe) maxime propter copiam doctrinae (Syr. II 18, 19. Rh. Gr. VII 124, 6. 125, 15. 624, 30 W), ita ut nullum in eis mendum a posterioribus investigari posset (Syr. II 45, 1 sq). *Rhetorum splendor* (ῥητόρων ἡ φαιδρότης) appellatur versibus, qui in codice Laurentiano 22 pl. 60 (vol. II 612 Bandini) in calce libri de formis oratoriis extant; saepissime laudatur a scholiastis, quod haec illa καλῶς, εὐλόγως, πρεπόντως docuerit.

Quo tempore magna haec illi gloria contigerit, nondum satis perspicitur[1]). Multos vero etiam eius doctrinae extitisse adversarios e scholiastis cognoscitur, qui haud raro nomina afferunt technicorum qui ἐναντιοῦνται, ἐπιλαμβάνονται, μέμφονται, qui saepe hoc illud eum fecisse κακῶς, ἀτελῶς contendunt, eum ἀγνοεῖν, πταίειν iudicant.

Hermogenes saepe in tractatu de statuum divisione composito technicorum aevi sui doctrinas impugnat, id quod maxime ad Minucianum quendam pertinere ex scholiis cognoscimus (εἰς Μινουκιανὸν αἰνίττεται, ἀποτείνεται, ἐνίσταται passim). Saepe tamen iniuria haec tela in hunc iacta esse statuunt interpretes, qui Hermogenem interdum clamant φιλονεικεῖν, παραλογίζεσθαι, σοφίζεσθαι: quo fit ut Minucianus vel contra

[1]) Cf. Io. Graeven, Cornuti artis rhetoricae epitome, Berolini 1891 praef. p. XXVI.

Hermogenis auctoritatem a scholiastis laudetur (e. g. cf. Sop. IV 128, 22 Walz).

Ab hoc igitur Minuciano exordium sumendum est, praesertim cum is qui de eo se esse quaesiturum promisit[1]), iam diu vita excesserit.

Prius tamen de fontibus e quibus huius reliquorumque quos tractabimus rhetorum cognitio manat, paucis agendum est. Qui sunt commentarii in Hermogenis opera conscripti.

Prolegomena.

De nonnullis in Hermogenem commentariis.

§ 1.

De Sopatro.

Sopatri commentarium, dico eum quem in vol. V edidit Walzius, non eum qui in vol. IV legitur, genuinum esse opus affirmat editor (Rh. Gr. IV praef. p V sq); contrariam nullo, quantum comperio, probante sententiam amplexus est Kampe (Zeitschr. f. d. Altert.-Wiss. 4 (1846) 990). At ego a compilatore quodam commentarium voluminis IV amplificatum et aliorum technicorum doctrina depravatum, commentarium autem voluminis V in brevius contractum esse, neutra igitur recensione genuinum nobis Sopatri opus servatum esse censeo alioque loco pluribus demonstrabo.

§ 2.

De codicibus Messanensibus.

Quod attinet ad fragmenta quae e Christophori cuiusdam in Hermogenem commentario qui nunc Messanae servatur, in mus. rhen. vol. 50 (a. 1895) p. 241 sq. ab H. Rabio publici iuris facta sunt, doleo quod editor non plura de commentarii indole disseruit.

Fragmenta quae idem vir doctus in mus. rhen. vol. 55

[1]) C. Fr. T. Maercker, de Theodectis Phaselitae vita et scriptis, Vratisl. 1835 p. 70 not. 5.

(a. 1900) p. 154 e codice Messanensi S. Salv 118 tamquam nova edidit, iam extant apud Walzium: fol. 25 r, 8 = IV 180, 23. fol. 99 r 5 = VII 315, 10. cf. IV 373, 29 (ad Hermog. stat. p. 146, 1 Spengel). Commentarium ipsum nullius esse pretii Rabius affirmat, moneo tamen in fol. 162 v [1]) inveniri fragmentum adhuc ignotum Harpocrationis, quocum conferatur Rufus (= Rh. Gr. I.) p. 404, 13 Hammer. Georg. Pleth. VI 581, 2 Walz.

§ 3.

De Nili commentario.

Liberalitate eorum penes quos bibliothecae Francogallorum nationalis cura est, contigit mihi, ut codicem Parisinum Suppl. graec. 670 Vratislaviam transmissum usurparem, in quem primus virorum doctorum oculos convertit Io. Graeven (Hermae vol. 30 [1895] p. 289). Qui quod censet hunc commentarium multo ampliorem praebere contextum quam ei quibus Walzius in edendo vol. VII usus sit codices, id ita corrigendum est, ut saepe in codice Parisino multa deesse statuantur, quae inveniuntur in contextu Walziano. Quod paucis demonstrabo. In

fol. 11 r post λέγειν = VII 346, 28 sequuntur genera coniecturae = 347, 13.

fol. 30 v post ἐγίνετο = 392, 11 sequuntur verba οἶδεν ὁ τεχνικός = 393, 26.

fol. 40 v post δείξομεν = 403, 22 sequuntur verba ἡ προβολή = 407, 12.

fol 86 r post ζητήματι = 469, 18 interposito duorum versuum titulo sequuntur verba τὸ εἶδός φησι = 470, 15.

fol. 109 r post κείσεται = 520, 26 sequuntur verba τάξις δὲ = 525, 26.

fol. 110 v post τεχνολογίαν = 529, 11 titulo interposito sequuntur verba περὶ τοῦ = 538, 15.

fol. 112 v post διεξήλθομεν = 542, 30 sequitur μέθοδος τῶν ἀντιθετικῶν.

fol. 126 r post προβολῇ = 556, 23 sequitur titulo interposito τοῖς ἀπ' ἀρχῆς = 557, 12.

---

[1]) Cf. R. Reitzenstein in Philologi N. S. I [1889] 588.

fol. 128v loco verborum ὅπως usque ad ἐπισυμπλέκεται (= 565, 5—13) extat fragmentum Georgii cuiusdam.
fol. 131v loco verborum ἵνα μὴ usque ad πόλιν (= 569, 9—570, 18) extat fragmentum Georgii impugnantis ea quae usque ad p. 569, 8 prolata sunt.
fol. 133v loco verborum ἡ θέσις usque ad διδῷ (= 576, 19—25) extat fragmentum Athanasii cuiusdam.
fol. 136v post ἑτέροις = 586, 2 sequitur status negotialis tractatio.
fol. 179r post παράδειγμα = 684, 7 sequuntur verba ἡ προβολή = 686, 10.

Unde apparet auctorem commentarii voluminis VII W. hausisse e fontibus quos neglexit auctor commentarii Parisini. Qui quisnam sit, discimus verbis fol. 32v hisce:

ἴσως δέ τινες ὑπ᾽ ἀνοίας καὶ πλείονα εἴδη στοχασμῶν ὑπολήψονται καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων στάσεων συμπλοκῆς, οἷον στοχασμὸν κατὰ ἀντινομίαν, στοχασμὸν κατὰ ἔγκλημα· τοῦτο δὲ γελοιότατον· οὐ γὰρ αἱ συμπλοκαὶ τῶν στάσεων διάφορα ποιήσουσιν εἴδη, ἐπεί τοι καὶ πραγματικῆς εἴδη πολλά, ἐπεὶ συμπλέκονται αὐτῇ στάσεις ἕτεραι οἷον πραγματικὴ κατὰ ἀντινομίαν, πραγματικὴ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν·[1]) καὶ ἐπὶ πολλῶν λοιπὸν στάσεων ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος, ὅπερ ἀτοπώτατον. πρὸς γὰρ τοῦτο ἀποβλέπων ὁ τεχνικὸς ἔφη (stat. 153, 5 Sp.). τάχα δ᾽ ἂν παρὰ ταῦτα καὶ ἄλλα εἴδη στοχασμῶν συσταίη, περιττὸν δὲ εἰς ἄπειρον περιεργάζεσθαι· νομίζω γὰρ ὁποῖον ἂν γίγνηται ἄλλο, διὰ τοῦτο συμπλεκόμενον αὐτὸ εὑρίσκεσθαι. ταῦτα γὰρ ἔφη καταγινώσκων τῶν ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῶν στάσεων ἕτερα παρεισφερόντων εἴδη· περιττὸν γὰρ τοῦτό φησι καὶ μάταιον. ὅμως (ὅμος cod.) ἐγὼ Νεῖλος μονάζων πειράσομαι ὡς οἷόν τε δεῖξαι αὐτὰ κτλ.

Temporum ratione computata concludimus hoc loco verba facere S. Nilum Rossanensem, fundatorem et abbatem monasterii Cryptoferratensis, qui vixit ab a. 910 usque ad a. 1005[2]); nam cum in contextu saepius Sopater, quem circa a. 500 floruisse constat citetur, et codex ipse saec. XI scriptus sit, neque de Nilo asceta neque de posterioris aevi Nilo quodam cogitandum esse apparet. Codicem Parisinum a Nili

[1]) Cf. Rh. Gr. VII 595, 6 sq. V 346, 9.

[2]) Cf. Herzog, Realenc. f. prot. Theologie u. Kirche. X² (Leipzig 1882) p. 581.

ipsius manu exaratum esse verisimile non est. Nam litterarum ductus accuratus et elegans non quadrat ad Nilum, quem charactere minuto et denso usum esse constat (λεπτῷ καὶ πυκνῷ χρώμενος ἰδιοχείρῳ = Acta Sanct. Sept. VII 293 Boll.[1]). Sed discipulos suos scripturae operam dare iussit Nilus et calligraphiae *veluti scholam in monasteriis suis — omni tempore esse voluit* (Rocchi l. c. p. 10, cf. 245). Unde codicem post Nili mortem a discipulis scriptum esse probabile est. Addo tamen huius codicis ductus simillimos esse scripturae codicis Coislin. 213 (a. 1021), cuius specimen exhibet Henricus Omont, Facsimilés des mss. datés de la bibliothèque nationale (Paris 1891), tab. XIV.

Christophorum in conscribendo commentario ex iisdem atque Nilum hausisse fontibus, ita tamen ut haud pauca omitteret, nonnulla aliis in locis poneret, perlectis eis quae e Nili commentario publici iuris faciam fragmentis intelleges. Christophorus quis fuerit, plane incertum est[2]; moneo tamen sub Nicolao II abbate (a. 1131—1140) Cryptae Ferratae in monachorum numero fuisse Christophorum quendam[3]). Quem si neglegentius auctoribus suis usum esse statuimus, per Nilum nonnullas quas proposuit Rabe emendationes comprobari non mirabimur; exhibet enim Nilus in

fol. 138r: ἐᾷ cf. Christoph. 66v
fol. 139r: πραγματικάς cf. Christ. 68v
fol. 156v: ῥητὸν καὶ διάνοιαν cf. Christ. 131r.
fol. 157r: στρατηγός cf. Christ. 132r.

In fol. 178v tractatio ambiguitatis incipit a verbis hisce: τὴν ἀμφιβολίαν τινὲς ἐπὶ τὸν κτλ.; eundem verborum contextum praebent codd. Monacenses 376 et 123 (cf. Rh. Gr. VII 682 not. 1 Walz).

In margine[4]) fol. 100r litteris scripturae Byzantinorum quam dicunt cursivae notata sunt haec: ἐπίσκοπος ἔτει ,αρθ· (a. 1109)χριστοῦ cf. fol. 105r. in margine fol. 73v: ἱερομνήμων τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως μανουὴλ ἱερεύς, sequitur

[1]) Cf. A. Rocchi, de coenobio Cryptoferratensi eiusque bibliotheca et codicibus praesertim Graecis commentarii. Tusculi 1893 p. 10. 247.

[2]) Cf. Rabe l. c. p. 242. K. Krumbacher, Byz. Litt.² § 195 not. 6.

[3]) Cf. Rocchi l. c. p. 25—29. 292.

[4]) In margine quae extant legerunt de Boor, Skutsch, Wuensch.

nomen fortasse urbis octo vel novem litterarum, quarum ultimae ἴδρασ esse videntur, obvium illud quidem etiam in fol. 104v. Quisnam hic Manuel fuerit et qua in urbe sacerdotis munere functus sit, investigare non potui.

Neglectis eis quae ab altera manu in nonnullis marginibus adnotata sunt scholiis non excussi nisi rhetorum fragmenta, quae ad propositum usui fore sperarem.

Minoides Minas, cuius opera codex in Parisinam bibliothecam delatus est, hic illic nomina rhetorum in textu laudatorum in margine rubro atramento ascripsit, saepius silentio praetermisit. Itaque ego nunc omnia proponam, ut cuius pretii Nili commentarius sit, intellegas.

nomina rhetorum	a Minoide Mina	
	notatorum	neglectorum
Ἁρποκρατίων	fol. 13r = VII 350, 29 W.	12v = VII 349, 25.
	122v = VII 548, 23.	57r = IV 519, 27.
		122r = VII 547, 31.
		123r = VII 549, 7.
		154v cf. Syr. II 60, 14.
		157r cf. Christoph. 132r.
Μητροφάνης	fol. 13r = VII 350, 28.	12v = VII 350, 6.
	125r.	61v.
	142v.	65v = VII 443, 6.
		66v = VII 446, 22.
		124r cf. VII 551, 26.
		124v.
		125v (bis).
		125v = VII 556, 7.
		128r cf. VII 562, 1.
		142r cf. V 337. 23.
		145r cf. Syr. II 161, 23.
		164r cf. IV 780, 21.
Ιουλιανός	fol. 14v.	
Τύραννος	fol. 3r[1].	89r = Chr. 79r.
	15v cf. VII 357, 27.	113r.
		137v = Chr. 65v.
Μένανδρος	fol. 21v = VII 374, 13.	119v = Chr. 102v.
	83r.	
Γεώργιος	fol. 30r.	43v.
	53r.	59v.
	82r.	60r.

[1]) ὅρα περὶ τούτου τὸν Σουίδαν: Min. Minas in margine.

nomina rhetorum	a Minoide Mina notatorum	a Minoide Mina neglectorum
		69 v.
		84 v.
		90 v = Chr. 83 r.
		97 r.
		99 v.
		105 r.
		125 r.
		127 r.
		129 r.
		131 v.
		132 r (bis).
		138 r = Chr. 66 v.
		152 r.
		153 v.
Νεῖλος	fol. 32 v.	
Ἀκύλας	fol. 35 r.	39 r.
		70 r.
		98 r.
Σώπατρος	fol. 38 v = V 149.	42 v = VIII 82, 14.
		84 v.
		87 v = V 93, 21.
		92 r cf. V 164, 3.
		IV 589, 4.
		102 r cf. V 169, 23/170, 1
		120 r = Chr. 102 v.
		139 v cf. V 182, 11.
		149 r = V 188, 16.
		150 r = V 188, 29.
		152 r = V 189, 17—31 [1]).
ὁ ἀνεπίγραφος		fol. 39 r.
		53 r.
		61 r.
		65 r.
		95 r.
		97 r.
Μινουκιανός	fol. 39 v cf. VII 402.	38 v = V 150, 6.
		41 r.
		64 r.
		65 v = VII 443, 5.

[1]) Sopatro usus est interdum auctoris nomine non addito. cf. fol. 39r 7 = V 158, 28 sq. fol. 45r 3 = V 151, 17 sq. fol. 45r 6 infr. = V 152, 6 sq. fol. 47v 4 = V 153, 5 sq.

nomina rhetorum	a Minoide Mina notatorum	a Minoide Mina neglectorum
		66v = VII 446, 21.
		90r = V 95, 3.
		90v = Chr. 83r.
		99v cf. VII 498, 17.
		101v = VII 503, 30.
		103r = V 97, 7.
		119r cf. VII 203, 4.
		120r = Chr. 103r.
		123v = V 178, 2.
		135r = VII 579 sq.
		138v = Chr. 67v.
		142r.
		155r.
Εὐστάθιος	fol. 41r.	42v.
	41v.	43r.
	53r.	59r.
		62r.
		64r.
		69v.
		83r.
		84r = VII 465, 18.
		84v.
		89r = Chr. 79r.
		89v = Chr. 79v.
		99v cf. VII 498, 8.
		99v (bis).
		119v = Chr. 102r.
		125r = VII 554, 19.
		125v.
		127r cf. VII 559, 29.
		128v cf. VII 563, 31.
		138r = Chr. 66v.
		141v = VII 594, 11.
		142r cf. VII 594, 18.
		151v cf. VII 613, 16.
		156v = Chr. 131v.
		157r (bis).
		167v cf. Chr. 109r.
		170v.
Φοιβάμμων	fol. 53r.	114v = Chr. 89r.
	140r = Chr. 72r.	120r = Chr. 102v.
᾿Αθανάσιος	fol. 57r cf. IV 518.	56v.

nomina rhetorum	a Minoide Mina notatorum	a Minoide Mina neglectorum
		61 v.
		84 v.
		85 r.
		103 cf. VII 505, 20.
		133 v.
		151 v cf. VII 613, 19.
		152.
		153 = VII 611, 30.
Συριανός	fol. 87 r = II 129, 4 Rabe.	112 v = II 137, 7.
		115 v = 147, 6.
		117 v = 144, 10.
		120 v = 150, 5+10.
		136 v = 162, 7.
Ἄβας		fol. 119 v cf. VII 203, 10.
ὁ σημειογράφος	fol. 139 r = Chr. 68 v.	89 v = Chr. 79 v. 80 r.
		120 r = Chr. 102 v.
		139 v = Chr. 70 v.
Ἑρμαγόρας	fol. 142 v cf. V 337, 25.	155 r.
Ἐπιφάνιος	fol. 155 r.	170 v.
Πορφύριος	fol. 170 v.	119 v = Chr. 102 v.
Σιρίκιος	fol. 182 v.	

In fol. 109 r extant verba: ζητεῖ οὖν ἐνταῦθα ὁ καθ᾽ ἡμᾶς πῶς τὸ κτλ. omisso Pauli nomine, cf. VII 525, 27 W; eundem oblivioni dat in fol. 110 r. ubi post ἠπίστατο = VII 527, 31 pergit: ὥστε ἐμπιπτούσης τῆς συγγνωμικῆς ἀντιθέσεως τοῦτο οὐκ ἐμπίπτει, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ εἰ κατὰ βίαν λαμβάνοιτο οὐδέποτε. ἔτι δὲ κἀκεῖνο κτλ. = VII 528, 3.

Huius codice Parisino Suppl. gr. 670 servati commentarii partem ipse exscripsit Minas, iis quae apud Walzium iam extant omissis, quae nova affert Nilus excerpens; sed laboris pertaesus substitit in verbis κατ᾽ οὐδέν φασι ἀλλήλων = An. VII 400, 12 W = cod. Par. suppl. gr. 670 fol. 37 v / 38 r. Quod apographon codice Par. Suppl. gr. 727 p. 49—70 continetur.

Post τοὐναντίον (= VII 343, 25) sequitur in apographo p. 54 v (= Nil. fol. 10 r): οὐ γὰρ λέγει ὁ τεχνικός, ἐξ οἵου γίνεται τὸ προοίμιον αὐτῶν —, ἀλλ᾽ ὅτε ἐξ αὐτῶν τῶν τόπων γίνεται ἀμφότερα διαφόρως (stat. 149, 10 Sp.). διαφέρει δὲ ἀλλήλων τῷ τὰ μὲν προοίμια παρασκευάζει<ν> πρὸς τὸ δέξασθαι

ἢ ἀπώσασθαι· ὄγδοον κεφάλαιον· — τὴν κοινωνίαν εἰπὼν κτλ. = 345, 3. Ad ἀπώσασθαι haec Minas in adnotatione affert: κακῶς ἐν ταῖς τοῦ Ἑρμογένους ἐκδόσεσι γράφεται ἀποθέσθαι [1]. θαυμάζω δὲ ὅτι καὶ ὁ ἐμὸς διδάσκαλος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος οὐκ ἐπέστησε τούτῳ ἐν τῇ μετὰ σχολίων αὐτοῦ ἐκδόσει. Docet me R. Foerster hunc Athanasium Parium, qui scholis praefuit in monte Atho, Thessalonicae, in Chio insula et die 24. mens. Iun. a. 1813 mortuus est [2], Ῥητορικὴν Πραγματείαν ἤτοι τῆς Ἑρμογένους ῥητορικῆς τέχνης ἐξήγησιν, Venetiis 1799 edidisse et Minam in Chio insula eius discipulum fuisse.

De studiis Graecorum illius aevi rhetoricis docemur subscriptionibus codicum recentiorum, e. g. cod. 1202 (saec. XVIII) bibl. Athen. (cf. Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Ι. Σακκελίωνος, ἐν Ἀθήναις 1892); cf. etiam cod. 1192.

Quod K. K. Mueller (Centralblatt f. Bibliothekswesen I [1884] 367) codicem Par. Suppl. 670 a Mina Lutetiam translatum eundem esse censet quem vidit Ianus Lascaris in bibliotheca monasterii Vatopaedii, ego probare non possum, quamquam Minam diu in illo monasterio versatum esse constat [3]. Qui enim poterat fieri ut Lascaris, qui, ut postea apparebit, accuratissime illum codicem perlustravit, totum Nili commentarium, qui maximam codicis partem occupat, neglegeret et omitteret? Sed ad hanc quaestionem revertemur (cap. VII § 27 fin.) copiosius de ea disputaturi.

§ 4.

De Ioannis Doxapatri in Hermogenis status commentario.

R. Foerster summa cum liberalitate omnia mihi concessit, quae olim Libanii et Choricii [4]) fragmenta investigans

---

[1]) Cf. p. 149, 12 Sp.; ad ἀπώσασθαι cf. An. VII 345, 7. 12.

[2]) Vitam eius illustravit Mamucas apud K. N. Satham, νεοελληνικὴ φιλολογία (Athenis 1868) p. 630—642.

[4]) Cf. Cod. Par. Suppl. gr. 667; 675 fol. 1. 10–39; 683 fol. 24. E. Miller, le mont Athos, Vatopédi, l'île de Thasos (Paris 1889) p. 101: *le long séjour que Mynas a fait au mont Athos, et particulièrement chez les moines de Vatopédi.*

[4]) Cf Mélanges Graux p. 638.

excussit e cod. Vindob. phil. graec. CXXX, qui a fol. 84 v usque ad 170 v continet Ioannis Siceliotae Doxapatri in Hermogenis status commentarium (σχόλια εἰς τὸ περὶ τῶν στάσεων ἑρμογένους βιβλίον παρὰ τοῦ δοξαπατρῆ ἐκτεθέντα).

Foersteri schedis usus pauca praemitto.

Exaratus est codex a manibus duabus eiusdem aetatis (saeculi XIII/XIV), altera, quae in foliis 1—94²/₃ et 139—170 v versata est, neglegentiore, altera, quae folii 94 quod superest usque ad fol. 138 v exaravit, accurata.

Incipit commentarius a verbis ὅσα μὲν ἐχρῆν — κεφάλαια, desinit ἔθος ἐστὶ — ἢ ὡς (ad Hermog. stat. 164, 12—20: ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ τὸ ἔθος — ἐν στοχασμῷ διωρισάμεθα).

Commentator primum suam doctrinam proferre studet, mox acquiescit in exscribendo Anon. VII W, cuius verba inducit voce ἑτέρου ἐξηγητοῦ. Raro eorum quibus utitur auctorum nomina affert, sed citat fere οἱ μέν, οἱ δέ, τινές, ἕτεροι δέ, sed quos impugnat nominat, Eustathium, Photium, Geometram. Ipse impugnatur ab Ioanne Tzetza, cuius verba versibus conscripta in margine codicis saepius leguntur[1]).

Ioannem Doxapatri saeculo XI fuisse alio loco quo etiam de eius studiis pluribus aget, docebit Foerster.

Hermagorae et Minuciani quae I. Doxapatri affert fragmenta non exscripsit Foerster, nisi quod fol. 91 v respondere Sop. IV 82, 16—22 et fol. 123 r congruere cum An. VII 244,20 adnotavit.

Optimos percipit fructus Eustathius, cuius fragmenta ex parte ignota invenies in h. diss. cap. VI § 18 litt. dd e. q. s.

Georgii alterum fragmentum una cum Eustathio prodibit (cap. VI § 18 litt. mm), alterum ego sicut plurima Georgii fragmenta e Nili commentario exscripta retineo.

Semel citatur Sopatri divisio quaestionum fol. 143 v ad Hermog. de statibus (= Hst.) 152,30 sq. (antecedit doctrina Eustathii et Georgii cf. cap. VI § 18 litt. mm): δεῖ μέντοι εἰδέναι, ὅτι τῷ Σωπάτρῳ δοκεῖ μὴ ἐμπίπτειν τὸ παραγραφικὸν ἐν τῷ παρόντι εἴδει τοῦ στοχασμοῦ· φησὶ γὰρ οὕτως ἐν τῷ περὶ διαιρέσεως ζητημάτων βιβλίῳ· ἰστέον δὲ καθόλου, ὅτι παραγραφικὸν

---

[1]) Cf. H. Giske, de Ioannis Tzetzae scriptis ac vita, diss. Rostoch. 1881 p. 64 not. 2.

ἐν τῷ ἀπὸ γνώμης στοχασμῷ οὐκ ἐμπίπτει κτλ. = VIII 76,19 sq. Walz.

§ 5.

De Ioannis Doxapatri in Hermogenis libros de inventione commentario.

Ioannes Doxapatri in commentario in Apthonium saepius ita affert Sardeonem quendam una cum Geometra, ut hunc fontem fuisse appareat Geometrae, quo commentator ipse utitur. Haec quippe quae sint perspicua, iam intellexit I. H. Chr. Schubart, qui etiam recte monuit „Sardeonem" (τὸν (τῶν) Σάρδεων) non ut Walzius et Pape-Benseler statuerunt, esse nomen rhetoris cuiusdam, sed intellegendum esse episcopum quendam Sardensem, qui vixit ante Geometram[1]), hoc est non post initium saeculi decimi. Huic episcopo extat testis Io. Doxapatri in commentario in Hermogenis libros de inventione composito, qui servatur in codice Barocciano 175; cf. descriptionem Foersteri (Mélanges Graux p. 630), qui ut apographo ab ipso facto uterer, benigne mihi concessit. In hoc codice legimus[2]) fol. 1r: εἷς δέ τις ὁ καὶ τελεώτερος ἁπάντων δόξας καὶ ἀκριβέστερος· οἶμαι δὲ τοῦτον τὸν τῇ συγκέλων ἀξίᾳ διαπρέψαντα καὶ τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς τῶν σάρδεων μητροπόλεως λαβόντα διέπειν χρόνον (θρόνον corr. Bekker) εἶναι· ὅστις καὶ τὸ περὶ τῶν προγυ(fol 1v)μνασμάτων τοῦ ἀφθονίου βιβλίον ὑπομνηματίσαι νομίζεται.

Huius episcopi in Hermogenem commentario[3]) usus est I. Doxapatri, qui eum afferre solet sub voce ὁ ἐξηγητής vel ὁ ἐξηγησάμενος: fol. 34r. 41v. 44v. 45r. 54v. 59v. 72v. 96v. 139v. 162v. 163r. 166r. v. 172v. 199v.

Deinde consentit ille „Sardeon" cum ea parte commentarii Pseudogeorgiani[4]), quem Walzius vol. VI p. 507—543 edidit.

Fol. 34 r ad Herm. inv. p. 182, 20 Sp.:
περὶ ὧν φησιν ὁ τοῦ παρόντος βιβλίου ἐξηγητής, ὅτι

[1]) Jahrbuecher der Literatur vol. 84 (Wien 1838) 35 et not 2.
[2]) Cf. Bekker, Anecd. Gr. p. 1455 sq.
[3]) Cf. Doxap. II 554,10. Brzoska, Pauly-Wiss. I 2799.
[4]) Cf. Graeven, Corn. praef. p. XI not. 1.

πολεμίων μόνων μνησθεὶς παρέλιπε ταῦτα, ὡς φανερῶς τοῦ ἐναντίου ἐκ τοῦ ἐναντίου φαινομένου. cf. VI 542, 1 sq. Alius est locus fol 28v, qui quamquam „Sardeonis“ nomine caret, simillimus est loci Pseudogeorgiani VI 533, 26 sq., ut animadvertit Foerster: ἐπολιορκήθησαν γὰρ ὑπὸ Λακεδαιμονίων οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἐκράτουν αὐτῶν· τριάκοντα τύραννοι· οἳ οὐκ εἴων αὐτοὺς τὰ τέκνα τὰ ἴδια τρέφειν· ἀλλ᾽ ἐφόνευον αὐτά, ὡς ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ δέ φασιν, ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἑκόντες ἀνῄρουν τὰ τέκνα μὴ φέροντες αὐτὰ τοῖς τυράννοις δουλεύειν· φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἑλληνικόν· τὸ κατὰ Μεγαρέων· μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων ἦν τις τόπος κτλ.

Denique saepius affinitatem quandam exhibet „Sardeonis“ doctrina cum verbis An. VII vel Maximi Planudis (vol. V), qui usus est anonymo.

Fol. 54v ad Herm. inv. p. 189, 27 sq. Sp.:

ἀπορεῖ ὁ τὸ παρὸν βιβλίον ἐξηγησάμενος, τί δήποτε ὁ Ἑρμογένης κτλ. = VII 723, 12—724, 4 συμβουλευτικοῦ, ὁ δ᾽αὐτὸς ἐπιλύεται τὸ ἄπορον λέγων, ὡς ἐν μὲν τῷ περὶ στάσεων κτλ. = V 386, 5., quod Foerster animadvertit.

Fol. 72v ad p. 197, 17 Sp.:

ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς περιγραφαῖς ἀναγνοὺς οὕτως ἡρμήνευσε τὴν λέξιν· περιγραφὴ λέγεται ἡ περικοπή· ἡ δὲ περικοπὴ τὸ ἥμισυ (cod. ἥμυσι) τῆς περιόδου ἐστίν· ἡ περιγραφή ἐστιν ἡ τῶν ὀνομάτων ποικίλη ἀφήγησις· τὸ γὰρ ποικίλοις (cod. ποικίλαις) κώλοις ἐκφράζειν τὸ ὄνομα δριμύτερόν πως καὶ σεμνότερον ἀναφέρεται[1]· ἢ περιγραφὴν λέγει τὴν σύντομον κτλ. = VII 730, 16—731, 2 ἔσονται[2]). τρέφεται γοῦν τοῦ ῥήτορος ἡ δύναμις ἐν ταῖς περιγραφαῖς μάλιστα[3]), τουτέστιν ἐν ταῖς διόλου ἀπαγγελίαις, ἐν ταῖς συντόμως ἑρμηνίαις. ὁ γὰρ ἐν κτλ. = VII 730, 7—12 ὡρισμένον[4]). εἰκότως εὐπορίαν ποιήσει τῶν λέξεων. καὶ θρέψει τὴν τοῦ ῥήτορος δύναμιν, τουτέστιν ἀφορμὴν παρέξει αὐτῷ, προσεξευρίσκειν ποικίλων λέξεων ἑρμηνείαν πρὸς τὸ μεταποιεῖν τὰ κῶλα πολυτρόποις ὀνόμασιν· ἢ περιγραφαῖς λέγει· ταῖς διατυπώσεσιν· ἀνάγκη γὰρ ἐν τῇ διασκευῇ ποικίλων ὀνομάτων καὶ διαφόρων εὐπορεῖν. καὶ

---

1) M 1 in marg. γρ. ἀναφαίνεται.

2) P. 730, 17/731, 1 habet Dox. λέγοντι pro ῥήτορι.

3) Cf. cod. Venet. p. 730 not. 14.

4) Doxap. exhibet v. 8 δῆλόν σε, 9 ἀπεριόριστον, 10 τῶν λόγων omisso καὶ, 11 τὰ μέρη.

ταῦτα μὲν ὁ ἐξηγητής· οἱ δὲ συγγραφῆς ἀναγνόντες τοῦτο ἔφησαν λέγειν τὸν τεχνογράφον, τὸ διαφόρως τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἑρμηνεύειν ἀσκούμενον τῷ ῥήτορι· οὐκ ἐνταῦθα μόνον τρέφει τὴν δύναμιν αὐτῷ καὶ δείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς. οἱ δὲ γραφαῖς ἀναγινώσκοντες τοῦτο φασὶ· τὸ διαφόρως ἑρμηνεύειν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀσκούμενον τῷ ῥήτορι. τρέφει τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἤγουν αὔξει καὶ ὀγκοῖ· ποῦ δὲ αὔξει καὶ ὀγκοῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ταῖς γραφαῖς ἤγουν τοῖς γραφομένοις παρ' αὐτοῦ λόγοις. ὁ μὲν ἐξηγητής· ἡ μὲν ἐξήγησις ἄλλο πλάτος καὶ ἄλλο μῆκος διηγήσεως οἴεται· μηκύνεται μὲν γάρ, φησιν, ἡ διήγησις ἐκ τῶν ἐξ τούτων· τοῦ πεπραγμένου· τῆς αἰτίας τοῦ παραλει<φ>θέντος τῶν λογισμῶν· τῆς αἰτίας τῶν λογισμῶν [1])· πλατύνεται δέ, ὅτε ἕκαστον τούτω<ν> διαφόροις ὀνόμασι καὶ κώλοις λέγεται. ὅτι δέ, φησι, καὶ τῷ Ἑρμογένει ταῦτα δοκεῖ, δῆλον ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ εἰπόντα αὐτὸν ὅπως πλατύνεται δὲ ὅτε ἕκαστον τούτων διαφόροις ὀνόμασι ἡ διήγησις ὑποκατιόντα εἰπεῖν (inv. p. 197, 20)· πρῶτον μὲν οὖν οὕτω μηκύνεται ἐξ ἑρμηνείας. καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐξηγητής, ἡμεῖς δὲ λέγομεν κτλ.

Fol. 166 r ad inv p. 231, 15 sq. Sp.

ἔν τε ταῖς τοῦ φιλοστράτου εἰκόσι καὶ ἐν ἄλλοις μυρίοις εὑρίσκεται· τὴν δὲ ἔκφρασιν μηδὲν ἕτερον ἢ διασκευὴν ὑπάρχειν· σημείωσαι δέ, ὅτι τῷ μὲν ἐξηγητῇ πάντα τὰ περιστατικὰ δοκεῖ διασκευάζεσθαι λέγοντι· ἐν μὲν τῶν τῆς περιστάσεως, φησὶν ὁ τεχνικός, διασκευάζεται· ἢ χρόνος· ἢ ἄλλο τι τῶν περιστατικῶν· ἢ τρόπος· ἢ (fol. 166 v) χρόνος ἢ ἄλλο τι τῶν περιστατικῶν· ὅπερ δ' ἐξ ἐκείνων διασκευαζόμενον ᾖ· τουτέστι τῶν περιστατικῶν· ἢ τόπος· ἢ χρόνος· ἢ ἄλλο τι τρόπῳ πάντως πλατύνεται· καὶ πρόσωπον [2]) μὲν διασκεύζεται λαμπρῶς· ἢ στυγνῶς (cod. -ὸς)· πρᾶγμα δὲ πῶς ἐτελεῖτο; ἀπόρως ἢ φιλοτίμως· προθύμως ἢ κατηναγκασμένως· ἐνθύμως ἢ λυπηρῶς· τόπος· ποταπὸς ἦν· καὶ πῶς διετίθει· ὑγιεινῶς ἢ νοσερῶς· εὐπόρως ἢ ἀπόρως· προσηνῶς ἢ ἀηδῶς [3])· χρόνος· ὁμοίως ὅπως ἔχει κατὰ τὸν τόπον· αἰτία ὅπως ἀναφαίνεται· εὐλόγως ἢ ἀλόγως καὶ εἴ τι τοιοῦτον. καὶ τῷ μὲν ἐξηγητῇ οὕτως ἔφαμεν δοκεῖν, ταῦτά τε καὶ τὴν αἰτίαν πρὸς τούτοις διασκευάζεσθαι. τὸν δὲ Γεωμέτρην (cod. τῷ δὲ γεωμέτρῳ) εὗρον ἐν τῇ εἰς τὰ προγυμνάσματα

---

[1]) Cf. p. 731 not. 17.

[2]) Cf. V 417, 15—18.

[3]) Transposuit Foerster. Codex: ἢ προσηνῶς ἀηδῶς.

αὐτοῦ ἐξηγήσει ἡνίκα τὴν ἔκφρασιν ἐξηγεῖτο λέγοντα (cod. λέγοντι), τὰ μὲν λοιπὰ πάντα περιστατικὰ ὑποπίπτειν ἐκφράσεσιν (cod. ἐκφάσεσιν) ἤγουν διασκευαῖς, τὴν δὲ αἰτίαν μόνην μὴ ὑποπίπτειν αὐταῖς· καὶ σκόπει πῶς ἔχει τὰ ἐκείνου· πάντα τῶν περιστατικῶν ἐκφραστέον πλὴν τῆς αἰτίας κτλ. = II 513, 9 sq. Walz.

Fol. 199v ad inv. p. 249, 10—19 Sp.

καὶ τῷ μὲν τεχνικῷ σύνηθες, ὡς κἀν τοῖς προλαβοῦσι διαφόρως ἐδείξαμεν, ἡ περὶ τὰ παραδείγματα κακουργία· ὁ μέντοι ἐξηγητὴς μέμφεται αὐτῷ καὶ φησίν, ὅτι εἰ αἰτίας ἠβούλετο ἀπαλλαγῆναι ἢ σιγῆσαι τὸν ὅμηρον ἐχρῆν ἢ κτλ. = VII 831, 20—21 ἀμέμπτως.

Fol. 44v ad inv. p. 186, 30—187, 1 Sp.

ὁ μὲν ἐξηγητὴς τοῦ παρόντος βιβλίου ἀγχίστροφον εἰρῆσθαί φησι τὸ παρὸν προοίμιον ἢ ὡς ταχέως ἐπιστρέφον τοὺς ἀκροατὰς πρὸς τὸ λεγόμενον ἢ ὡς ἔγγιστα στρεφόμενον καὶ εὐθέως πεῖθον τὸν ἀκροατὴν καὶ ἐῶν αὐτὸν τῆδε κἀκεῖσε χρονίζειν· ἢ ὡς τὴν στροφὴν τῆς (cod. τοῦ) ἀξιώσεως ἐκ τῆς ἔγγιστα ἀφορμῆς καὶ προφάσεως λαμβάνον· ἤτοι ἐξ αὐτῶν ὡς ἔπραξαν αὐτοὶ καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρων κτλ.

In nonnullis consentit Maximus Planudes V 379, 20 sq. Tum loco Doxap. II 554 qui nos iam antea de „Sardeonis“ in Hermogenem commentario docuerat, in I. Doxapatri in Hermogenem commentario occurrimus; cf.

p. 554, 10:

ὁ δὲ τῶν Σάρδεων (cod. Σαρδέων) ἐξηγητὴς ἐξηγούμενος τὰ τοῦ Ἑρμογένους λέγει· μετὰ περιστάσεως καὶ τὰς εἰσφορὰς τῶν νόμων καὶ τὰς λύσεις· τουτέστι μετ᾽ αἰτίας· ἓξ μὲν γάρ εἰσι τὰ περιστατικά. τούτων δὲ συνεκτικώτατον ἡ αἰτία· ἐξαιρέτως δὲ τὴν αἰτίαν καλεῖ περίστασιν· διὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι χωρὶς ταύτης ἢ λύειν νόμον ἢ εἰσφέρειν. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Σάρδεων λέγει, —

Fol. 59v ad p 192, 17—19 Sp.

ἀπορεῖ ὁ ἐξηγητής, τί δήποτε ἓξ ὄντων τῶν περιστατικῶν μόνην τὴν αἰτίαν νῦν περίστασιν ὀνομάζει ὁ τεχνικός· καὶ ἐπιλύεται οὕτως τὸ ἀπόρημα λέγων, ὅτι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ταύτης ἢ λύει<ν> νόμον ἢ εἰσφέρειν· οἷον βουλεύονται κτλ.

Semel consentit cum scholiis Demosthenicis:

F o l. 96 v a d p. 203, 3—29 S p.

καὶ πρῶτον ἐν αὐτοῖς ἀφ᾽ ὧ ν ἀπήγγειλεν (Demosth. fals. leg. § 4) ὁ Αἰσχίνης ἀπὸ τούτων αὐτὰ δεῖξαι παραπρεσβεύσαντα ὑποσχόμενος, ἐν τῇ κατασκευῇ ἤγουν τοῖς ἀγῶσι, τὴν πρὸς τοιοῦτον σημεῖον παρὰ τοῦ Αἰσχίνου ἀνακύπτουσαν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν, οὐ τέθεικε πρῶτον, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ κεφάλαια. τίνος δὲ χάριν τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐποίησεν εἴ τις ζητοίη μαθεῖν, ἴστω ἀφ᾽ ὧν φησιν ὁ τοῦ παρόντος βιβλίου ἐξηγητής· ἐκεῖνος γάρ

φησιν αὐταῖς λέξεσιν οὕτως· οὐκ ἦν μὲν τῇ τάξει πρῶτον τὸ ἀπήγγειλεν· ἀλλ᾽ ὁ ῥήτωρ τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ σημεῖον τέθηκε (sic) πρῶτον· ἐφ᾽ ὧν κρίνεται μάλιστα ὁ Αἰσχίνης. ἐπειδὴ γὰρ οὔτ᾽ ἐκ γραμμάτων οὔτε ἐκ ψηφισμάτων οὔτε ἐξ ἄλλων ἀποδείξεων εἶχε τὸν ἔλεγχον, εἰκότως ἐχώρησεν ἐπὶ τοῦ Αἰσχίνου λόγους οὓς ἀπήγγειλε· καὶ πρὸς τούτους (fol. 97 r) ἀποβλέπων τὴν ὅλην κατηγορίαν ποιεῖται. τὴν δὲ πρὸς τὸ ὧν ἀπήγγειλεν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν τελευταίαν, καὶ μετὰ ἄλλα ἀγωνιστικὰ κεφάλαια τέταχε· διότι τὴν ἀντιληπτικὴν ταύτην ἀντίθεσιν μεταλήψει μέλλων λῦσαι καὶ ἐρεῖν ὅτι εἰ καὶ ἐξῆν σοι ἅπερ ἐβούλου λέγειν, ἀλλ᾽ οὐ δωροδοκήσαντι καὶ ἐπὶ δώροις δημηγοροῦντι, ἀνάγκην ἔσχε προαποδεῖξαι ὅτι ἐδωροδόκησεν.

schol. Dem. p. 341, 9 ed. Dindorf οὐκ ἦν μὲν τῇ τάξει πρῶτον τὸ ἀπαγγεῖλαι, ἀλλὰ τὸ ἰσχυρότερον καὶ τὸ σημεῖον προέθηκεν, ἐφ᾽ ᾧ μάλιστα κρίνεται ὁ Αἰσχίνης. ἐλάβετο οὖν εὐθὺς τοῦ μεγίστου τῶν τεκμηρίων. τοῦτο δὲ γένεσις αὐτῷ τῆς ὑποθέσεως ὅλης. ἐπειδὴ γὰρ οὔτε ἐκ γραμμάτων οὔτε ἐκ ψηφισμάτων οὔτε ἐξ ἄλλων ἀποδείξεων ἔχει τὸν ἔλεγχον, εἰκότως ἐχώρησεν ἐπὶ τοὺς Αἰσχίνου λόγους, καὶ τούτων καθάπτεται ὡσπερεί τινος ἀρχῆς καὶ κρηπῖδος, καὶ πρὸς τούτους ἀποβλέπων τὴν ὅλην κατηγορίαν ποιεῖται.

p. 418, 25

ἀντίθεσις ἀντιληπτική, ἥντινα λύει ὁ ῥήτωρ μεταληπτικῶς· τοῦ γὰρ Αἰσχίνου λέγοντος ὅτι ἐξῆν μοι συμβουλεύειν ἅπερ ἐνόμιζον εἶναι συμφέροντα, λύει ὁ ῥήτωρ· ἀλλ᾽ ἐξῆν σοι (φησί) λέγειν ἐν ἄλλοις, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν οἷς ἔβλαπτες τὴν πόλιν δῶρα δεξάμενος.

Iam addam fragmentum, quocum nil comparare possum.

F o l. 139 v a d p. 218, 8 S p.

τὰς δὲ ἐργασίας φησὶν ὁ ἐξηγητὴς οὕτως ὀνομάζεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς τῶν ὑφασμάτων κατασκευῆς καὶ ἐργασίας· στήμονες γὰρ ὥσπερ τὰ ἐπιχειρήματα τιθέμενα τῆς ἐσομένης δέονται κατεργασίας· τινὲς δέ φασιν κτλ.

Magni pretii[1]) est ἐξηγητής, cum saepius de contextu Hermogenis constituendo disserat variasque variorum codicum lectiones afferat. Quas nunc, quamquam audaciae esse haud ignoro uno niti codice, cum commentarius saltem tribus[2]) traditus sit, publici iuris facere non dubito, cum vix in haec scholiorum dumeta aliquem esse descensurum credam.

Fol. 41 v ad inv. 185, 21: ἡ φύη μετὰ τὴν κατάλυσιν. διττόν φησιν ἐν τοῖς βιβλίοις εὑρεῖν τὴν γραφὴν ὁ τὸ παρὸν βιβλίον ἐξηγησάμενος, ἡ φυλὴ καὶ ἡ φύη· γυναῖκά τινα προσήκουσαν[3]) τῷ Πεισιστράτῳ δηλοῖ· εἰ μὲν ἡ φύη ἔχει ἡ γραφή, ἣν μετὰ τὴν τῆς τυραννίδος κατάλυσιν κρίνεται ὁ δῆμος τῶν (fol. 42 r) Ἀθηναίων· ὡς τὰ κοινὰ μετὰ τοῦ τυράννου λυμαινομένην· εἰ δὲ ἡ φυλὴ ἔχει, δηλοῖ τὸ γένος τῶν Πεισιστρατιδῶν.

Fol. 72 r ad p. 197, 17:

ἔνια τῶν βιβλίων περιγραφαῖς ἔχει· ἔνια δὲ συγγραφαῖς (cod. συγραφαῖς)· καὶ ἄλλα (fol. 72 v) γραφαῖς[4])· ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς κτλ. (cf. supra p. 13.)

Fol. 76 r ad 199, 4:

ἔν τισι τῶν βιβλίων οὐ τέθειται τὸ οὐχ ἁπλῶς[5]). ἐν οἷς δ' ἂν εἴη τεθειμένον, τὸ οὐχὶ κυρίως καὶ ἀληθῶς σημαίνει, εἰς τὴν ἁπλῆν διήγησιν ὑπεμφαίνει.

Fol. 78 v ad 199, 18 sq:

ἐνίοις τῶν βιβλίων πρόσκειται κἀνταῦθα τὸ ἐγκατάσκευον καὶ τὸ ἐνδιάσκευον, ὡς εἶναι· αἰτία μὲν γὰρ ἡ διήγησις, ἐγκατάσκευον· τρόπος δὲ διηγήσεως (corr. m[1] in marg: διήγησις) ἐνδιάσκευον κατασκευάζει.

Cf. cod. Par. (= W. III 94 not. 37): γρ. καὶ οὕτως· ὅτι

[1]) Quamquam contrarium affirmat Graeven, Corn. praef. p. XI not 3.

[2]) Praeter Barocc. 175 etiam Paris. 2922 et Vindob. phil. 73; cf. Graeven l. c.

[3]) Cf. cod. Vind. 18 schol. marg. = Walz III 76 not. 8.

[4]) Cf. cod. Par. 2977 in marg.: γρ. ἐν ταῖς γραφαῖς = W. III 92 not. 8.

[5]) Cf. cod. Vind.: καὶ οὐ διηγεῖται omissa voce ἁπλῶς = W. III 94 not. 31.

αἰτία μὲν διήγησιν ἐγκατάσκευον. τρόπος δὲ διήγησιν ἐνδιάσκευον κατασκευάζει.

Fol. 78 v ad 199, 23:

ἔν τισι τῶν βιβλίων οἱ τοῦ Κόωνος υἱοὶ γέγραπται· δέον οὖν υἱεῖς γεγράφθαι κτλ. = Cramer, An. Ox. IV 166, 28 sq.

Fol. 90 r ad 201, 17—20 τὸ — μέρους:

τινὰ τῶν βιβλίων προκείμενον ἔχει τὸ καὶ δι' ἐμαυτοῦ (v 18). καὶ εἰ μὲν τοῦτο πρόσκειται (cod. πρόκεισται), δηλοῖ, ὅτι ζώσῃ φωνῇ πρὸς μάρκον διελέγετο καὶ ἐδίδαξεν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ πρόσκειται, δύναται μὲν τὸ αὐτὸ νοεῖσθαι. ὅπερ καὶ τοῦ δι' ἐμαυτοῦ προσκειμένου ἐνοεῖτο.

Cf. W. III 98 not. 3: „in cod. Monac. 327 supra lin. m. rec. ζώσης φωνῆς; ad marg: τινὰ τῶν βιβλίων τὸ δι' ἐμαυτοῦ οὐκ ἔχει καὶ δύναται νοεῖσθαι οὕτως· ὅτε ἔχει ὅπερ δηλοῖ ζώσῃ φωνῇ." praeterea schol. min. VII 736 not 3: δι' ἐμαυτοῦ· αὐτοστοματί.

Fol. 90 v ad 201, 21 ἔστι — γίνονται:

τινὰ τῶν βιβλίων καὶ οἱ τούτων τρόποι καὶ δι' ὅσων γίνεται ἔχει· ὡς εἶναι τὸν λόγον μὴ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν κεφαλαίων μᾶλλον· ἀλλ' ἄμεινον καὶ τρόποι ταύτης καὶ δι' ὅσων γίνεται γεγράφθαι, ἵνα ᾖ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ μὴ περὶ τῶν κεφαλαίων.

Fol. 91 v in marg. ad 202, 2:

εἶχε τὸ παλαιὸν πρεσβύτερόν ἐστιν μέρη τῆς διηγήσεως τοῦ λόγου τῆς κατασκευῆς ὡς δηλοῖ —

Fol. 104 v ad 204, 32 εἰ δέ μοι λέγοι — 205, 1 νομίμων:

οἶμαι δὲ μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν οὕτως ἐλλιπῶς ὡς νῦν ἐν τῷ ἐδαφίῳ [1]) κειμένῳ παρὰ τοῦ ἑρμογένους τὸ παρὸν ἐκτεθῆναι χωρίον (cod. χορίον), ἀλλ' ὕστερον νοθευθῆναι παρὰ τῶν ἀντιγράφων.

Fol. 120 r ad 212, 11:

ἔν τισι τῶν βιβλίων ἢ τεθέντος εὗρον· ἐν ἑτέροις δὲ εἴτε θέντες. ἐν ἄλλοις δὲ ἢ εἰ τεθέντες· ἐν ἐνίοις δὲ ἢ εἰ τεθὲν λύομεν. δῆλον δὲ ὡς ἐν οἷς ἂν εἰ τεθέντες εὕρομεν. τοῦ ἐχθροῦ προσυπακούσομεν. Cf. cod. Venet. 433 (= W. VII 752 not. 2): εἴτε οὖν εἰσάγομεν ἡμεῖς κεφάλαιον, εἴτε θέντες λύοιμεν κτλ:

---

[1]) De hac voce loci Schol. Pind. Ol. V p. 117 ed. Boeckh R. Foerster me monet.

quod cod. Mon. (= W. III 111 not. 2) exhibet εἴτε τεθέντες sane corruptum est ex εἰ τεθέντες vel εἴτε θέντες.

Fol. 120v ad 212, 14:

τὰ μὲν τῶν βιβλίων ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἱ γενέσεις τῶν νοημάτων τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἔχει· τὰ δὲ χωρὶς τοῦ ἄρθρου ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἱ γενέσεις [τῶν][1]) νοημάτων τοῖς ἐπιχειρήμασιν. εἰ μὲν (fol. 121r) χωρὶς τοῦ ἄρθρου εἴη ἡ γραφή, νοήματα λέγοιτ' ἂν τὰ ἓξ περιστατικὰ κεφάλαια· εἰ δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου, δηλοῖτο ἄν, ὅτι ὁ νοῦς τῶν ἐπιχειρημάτων γίνεται ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· οὐ μὴν ἡ φράσις· ἤγουν τὸ σχῆμα δι' οὗ προφέρεται· ἤγουν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· τί μέν ἐστι περίστασις. νῦν ὁ τεχνογράφος παρίστησιν ὁριζόμενος· πόθεν δὲ τῆς τοιαύτης ὀνομασίας τετύχηκε, τὸ περὶ τῶν προγυμνασμάτων (Foerster, cod. γυμνασμάτων) ἐξηγούμενοι τοῦ (Foerster, cod. τοῖς) ἀφθονίου βιβλίον (Foerster, cod. βιβλίοις) εἰρήκαμεν. Cf. II 215, 2 sq. Walz.

Fol. 134r ad lemma: παρὰ τὸ τυχόν p 217, 5:

ἡ παρὰ ἀντὶ τῆς κατά· ἐν κατὰ συμβάν· τινὰ δὲ τῶν βιβλίων παρατυχὸν ἔχει ἀντὶ τοῦ παρατυχόντος· ὡς εἶναι ἀττικὴν τὴν σύνταξιν· εὐθεῖαν ἀντὶ γενικῆς παρὰ τὸ τυχόν. Lemma quod exhibet Ioann. Dox. etiam in codd. Par. Vindob. et ed. Ald. invenitur; cf. Par. ad marg. (W. III 118 not. 71).

Fol. 142r ad 219, 7:

ἰστέον, ὅτι τὰ πλείω τῶν βιβλίων ἀντὶ τοῦ εἰ ἓν εὑρίσκεται ἐπιχείρημα, οὐχ ἓν εὑρίσκεται παράδειγμα.

Fol. 161r ad 229, 3—5:

τριχῶς δὲ εὗρον τὴν γραφὴν ἐν τοῖς βιβλίοις· τὰ μὲν γὰρ οὕτως ἔχει· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου τὸ ἑξῆς ἓν ὕφος ὁ λόγος γένηται σῶμα· τὰ δὲ οὕτως[2])· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου κατὰ τὸ ἐφεξῆς, ὕφος ἓν λόγος γένηται σῶμα· ἕτερα δὲ οὕτως· ἵν' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνισταμένου τοῦ κεφαλαίου τοῦ ἐφεξῆς ἓν ὕφος γένηται σῶμα.

Fol. 162v ad p. 229, 27:

διάφορον κἀνταῦθα τὴν γραφὴν εὗρον ἐν τοῖς βιβλίοις· τὰ μὲν

[1]) Hoc τῶν delendum est.

[2]) Cf. Walzii contextum III 137, 13 sq., nisi quod v. 15 ὁ ante λόγος omittit Dox.

γὰρ αὐτῶν οὕτως ἔχει· ὅ τε (corr. Foerster, semper cod. ὅτε) γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν συλλογισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· τὰ δὲ οὕτως· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν ἀνθορισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν (cod. κατασκευάζει) ἑκάτερα δύναται· ὡς ἂν θατέρου μὲν ἔχοντος ὁμοῦ τόν τε ὅρον καὶ τὸν ἀνθορισμόν, θατέρου δὲ τὸν συλλογισμὸν καὶ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ· τὰ δὲ οὕτως ἔχει· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν ἀνθορισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὅ τε τὸν συλλογισμὸν καὶ ὁ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὡς ἂν ὁ τοῦ αὐτοῦ ἔχοντος τὸν ὅρον καὶ τὸν ἀνθορισμὸν· ἀλλ' ἑνὸς μὲν τὸ ἓν κτλ. ὁ μέντοι ἐξηγητὴς οὕτως ἀνέγνω τὸ παρὸν ῥητόν· ὅ τε γὰρ τὸν ὅρον ἔχων καὶ τὸν συλλογισμὸν τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται· ὅ τε τὸν ἀνθορισμὸν καὶ τὴν λύσιν τοῦ συλλογισμοῦ τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζειν ἑκάτερα δύναται.[1]) ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη γραφὴ οὐκ ὀρθῶς οἶμαι ἔχει κτλ. δῆλον οὖν, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἔχει αὕτη ἡ γραφή. ἀλλ' οὐδὲ ἡ μετ' αὐτὴν ἔχει ὀρθῶς κτλ. (fol. 163r) δῆλον οὖν, ὅτι καὶ αὕτη κακῶς ἔχει ἡ γραφή· ἀλλ' οὐδὲ τὴν τρίτην ὀρθῶς οἶμαι ἔχειν κτλ. ἀλλ' οὐδὲ ἣν οὑξηγητὴς ἀνέγνω γραφὴν τὸ ὀρθὸν ἔχει κτλ.

Fol. 164v ad 230, 5 καὶ ὁ — 14 πράγματος:

ἔπταισται κἀνταῦθα ἡ γραφή· προσθετέον γὰρ τῷ γέγονε τὴν οὐ ἄρνησιν· ὁ γὰρ ὅρος ἐκ τῶν παρειμένων γίνεται, ὡς ἐμάθομεν ἐν τῷ περὶ τῶν στάσεων (p. 153, 22 sq. Sp.). ὁ δὲ τὸν ἀνθορισμὸν ἀντιτιθεὶς ἵνα οὕτω λέγῃ· ἔδει γενέσθαι τόδε πρὸ τοῦ πράγματος, οὐ γέγονεν, ἀφαιρετέον τοῦ γέγονε τὴν οὐ ἄρνησιν· ὁ γὰρ ἀνθορισμὸς ἐκ τῶν πεπραγμένων γίνεται. Consentit ergo Io. Dox. cum manu corr. rec. cod. Mon., probata Walzio III 139, 1 sq., improbata a Spengelio, qui primam manum secutus est.

Fol. 165r ad 230, 15 ὁ δὲ τὸν — 231, 2 μάγοις: κἀνταῦθα ἔπταισται ἡ γραφή· ἀντὶ τοῦ ἔχειν γὰρ ὁ δὲ τὸν ὅρον κατασκευάζων ἐρεῖ οὕτως ἔχει· ὁ δὲ τὸν ἀνθορισμὸν κατασκευάζων. Hanc quam Dox. vituperat lectionem exhibent codd. Par. Vind. Mon.; primam ed. Ald. Portus.

Fol. 170v ad 232, 17—18:

τινὲς ἀντιστρόφως μᾶλλον ἀξιοῦσιν ἀναγινώσκειν οἰκονομία

[1]) Haec interpretis lectio extat in Walzii contextu III 138, 13.

μεταχειρήσεως ἀρίστης, τὸ μὴ δὲ ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γενομένοις (cod. γενομένους) ἀποχρήσασθαι ταῖς ὑποδιαιρέσεσιν· καὶ εἰκότως· ὅτε τοιοῦτον εἴη τὸ πρᾶγμα οὐδὲ <ἐν> τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους χρησόμεθα ταῖς ὑποδιαιρέσεσιν, ἵνα μὴ πάλιν τὸ καθ' ἕκαστον τῶν αἰσχρῶς γεγενημένων ὑποδιαιρού<ν>των ἡμῶν εἰς λεπτὰ εἰς κακόζηλον ἐμπέσῃ ὁ λόγος.

Fol. 172v ad lemma: ταυτολογεῖ δὲ διασκευὴν τῇ καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ (p. 233, 6):

ὁ μὲν οὖν ἐξηγητής· ταυτολογεῖ δὲ διασκευῇ καὶ ἡ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγή[1]. ἀντὶ πληθυντικοῦ ἔλαβεν ὁ τεχνικός· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν γάρ φησιν ὅτι ταυτολογοῦσιν οἱ διασκευάζοντες καὶ ἐν τῇ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ, ταυτολογεῖ δὲ διασκευῇ καὶ ἡ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγὴ εἴρηκε· τὰ δὲ ἀκριβέστερα τῶν βιβλίων ταυτολογεῖ διασκευῇ τῇ τῶν καλουμένων χωρίων ἀγωγῇ ἔχει. καὶ ἄμεινον τοῦτο· χωρία[2]) δὲ λέγεται τὰ ἐξ ὁμοίων ἱστοριῶν εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἔλεγχον τῶν νῦν διασκευαζομένων λαμβανόμενα.

Fol. 173r ad 233, 18:

ἔνια τῶν βιβλίων ἃ προσῆκον ἔχει· καὶ ἀμείνων αὕτη ἡ γραφή.

Fol. 178r ad 236, 2:

ὁ μὲν ἐξηγητὴς ἀντίθετόν ἐστι σχῆμα λόγου ἀναγνοὺς τὸ μὲν σχῆμα ἀντὶ γένους ἔφησε κεῖσθαι· καὶ γάρ φησιν· ἔστι σχῆμα καὶ σώματος. — τὰ δὲ πλείω τῶν βιβλίων οὐκ ἔχει σχῆμα λόγου, ἀλλὰ ἀντίθετόν ἐστι σχῆμα.

Ita cod. Par. et schol. VII 807, 11 (cf. Walz III 147 not. 1), quae etiam de eis quae sequuntur conferas. Praeterea vide Anon. de fig. VIII 619, 10 Walz.

Fol. 179v ad 236, 18:

ἔνια τῶν βιβλίων οὐκ ἔχει ἐπ' ἀδείας, ἀλλ' ἀδείας χωρὶς τῆς ἐπὶ προθέσεως· ἐν οἷς ἐπ' ἀδείας ἔχοι, μέσην στιγμὴν θετέον εἰς τὸ ἦμεν καὶ τὸ ἑξῆς ἀναγνωστέον· ἐπ' ἀδείας δὲ ἦμεν καὶ ἐξουσίας ἐπειλημμένοι.

ἐπὶ deest in cod. Vind. — W. III 148, 8. An. VIII 619, 20. VII 808, 11 sq.

ἐπὶ habet cod. Mon. qui virgulam post ἦμεν ponit, inverso

---

[1]) Cf. cod. Mon. et VII 802, 25 sq.

[2]) Cf. VII 802, 28 sq. V. 418, 28 sq.

autem ordine exhibet ἐπειλημμένοι ἐξουσίας omissa voce καί, cf. Spengel, rhet. II praef. XIII.

Fol. 192v ad 241, 7:

ἔνιοι δὲ προστιθέασι τῷ μᾶλλον τὴν οὐ ἄρνησιν· ὃ οὐ μᾶλλον ἐκπλήττει γινόμενον ἐξ αὐτοσχεδίου, ἢ γραφῇ παραδιδόμενον· ἵν' ᾖ ὅτι τοσοῦτον ἐκπλήττει. ἁπλῶς οὕτω λεγόμενον. ὅσον ἡνίκα ἐν ζωγραφίῳ παραδίδονται.

Nec silentio praetermiserim semel citari Sopatri quaestionum divisionem, fol. 200r ad Herm. inv. p. 249, 20 sq. Sp: ταῦτα εὗρον τὸν Σώπατρον ἐν τῷ περὶ διαιρέσεως πολιτικῶν ζητημάτων βιβλίῳ περὶ διαφορᾶς ἐπιφορᾶς τε καὶ καταφορᾶς λέγοντα· διαφέρει δὲ ἐπιφορὰ κτλ. = VIII 111, 11 sq. Walz

Postremo ad illustranda Hermogenis verba saepius exemplis e Photii homiliis haustis utitur: fol. 46r, 47v, 50v, 141r, 186r. Praeterea cf. Cramer, An. Ox. I 4, 168. Hergenroether, Monumenta graeca ad Photium eiusque historiam pertinentia (Ratisb. 1869) p. 4 sq., 18 sq.

Caput I.

De Minuciani vita et scriptis.

§ 6.

De Minuciani vita.

Suidas s. v. haec habet: Μινουκιανός, Νικαγόρου τοῦ σοφιστοῦ, Ἀθηναῖος, γεγονὼς ἐπὶ Γαλιηνοῦ. τέχνην ῥητορικὴν καὶ προγυμνάσματα καὶ λόγους διαφόρους.

Unde multi viri docti Minucianum sub Gallieno (a 260—268) floruisse et praeter opera citata etiam tractatum composuisse de argumentis (Rhet. Gr. IX 601 Walz, I 417 Spengel, I 340 Hammer) putaverunt; e.g.

L. Normannus (= Rhet. Gr. IX 598 sq. W.)

A. H. L. Heeren, Menandri rhet. comm. de encomiis (Gotting. 1785) p 16. 22

K. W. Piderit, de Hermagora rhetore (Hersfeld 1839) p. 16

L. Vaucher, études critiques sur le traité du sublime et sur les écrits de Longin (Genève-Paris 1854) p. 20
K. Bursian, der Rhetor Menandros (= Abhandlungen der philos.-philol. Classe der Kgl. Bayr. Akademie der Wissensch. 16. Bd. 3. Abt. p. 12 not. 1, München 1882)
C. Hammer, Rhet. Gr. I (Lips. 1894) praef. p. XIV.
Eandem videntur probare sententiam
Fr. W. Nitsche, der Rhetor Menandros und die Scholien zu Demosthenes (Progr. Berlin 1883) p. 8
Fr. Cumont, sur l'authenticité de quelques lettres de Julien (= Recueil de travaux publiés par la faculté de philosophie et lettres, fasc. 3., Gand 1889), p. 27 not. 3
C. Brandstaetter, de notionum πολιτικὸς et σοφιστής usu rhetorico (= Leipziger Studien 15 (1894) p. 192 not. 2.

Omnes illi scholiastas, qui Minucianum ab Hermogene impugnatum esse tradunt, in temporum rationibus erravisse censent. Contra alii auctoritatem interpretum secuti duos extitisse Minucianos affirmant,
D. Hoeschel = Rhet. Gr. VI 583 not. 23 W.
Fabricius, Bibl. Gr. VI 107 Harles, cf. p. 115
Westermann, Gr. Ber. p. 233 not. 15
B <aehr>, Pauly, Realenc. s. v. Minucianus
Maercker, de Theod. Phas. etc. p. 70 not. 5
J. H. Chr. Schubart, Jahrbuecher der Literatur 83 (Wien 1838) 242
M. F. G. Fritsche, comm. de origine atque indole progymnasmatum rhetoricorum part. I (Prog. Grimma 1839) p. 27, cf. not. 35
Kampe, Z. f. d. Alt-Wiss. 4 (1846) 986
Bernhardy in edit. Suid. s. v. Μιν. cf. adnot.
R. Volkmann, die Rhetorik der Griechen und Römer, 2. Aufl. Leipzig 1885 p. 23.

Illos Minucianos eiusdem esse gentis certis argumentis demonstravit Letronne (Journal des savants 1844 p. 43 sq), cuius vestigia secutus Io. Graeven Minucianum maiorem circa a. 150 floruisse confirmavit (Cornut. art. etc. praef. p. XXIX). Et Suidae locus quas praebeat difficultates et qua ratione sit diiudicandus, recte iam perspexit Fritsche l. c. p. 27 not. 35: „*nec — nemo facile concedet Suidam aut intactum*

reliquisse antiquiorem illius nominis rhetorem, aut eius quem commemoravit aevum non recte definisse"; qui etiam in Hermagoris rhetoribus similiter eum omnia miscuisse atque perturbasse recte monuit (p. 28 not. 36). Ergo Suidam ea quae de duobus Minucianis tradita erant in unum confudisse verisimile est. Cum enim incipiat a Minuciano minore, Nicagorae filio, qui vixit sub Gallieno, quae enumerantur opera maiori tribuenda sunt Minuciano, cuius artem impugnatam esse ab Hermogene per scholiastas docemur. Deinde cum Suida (s. v. Μένανδρος) teste Menandrum et in Hermogenis artem et in Minuciani progymnasmata commentarios confecisse constet, hoc de Minuciani maioris opere intellegere non dubitabimus, quippe quem cum Hermogene praestantissimum illius aevi artium scriptorem fuisse noverimus (Syr. II 128,22).

Himerium bis Minuciani una cum Nicagora mentionem facientem (Phot. bibl. cod. 243 p. 365 a 42 et 366 a 38 Bekk.) de minore verba facere statuendum erit.

Quaestionem de auctore libelli περὶ ἐπιχειρημάτων in medio relinquendam esse censebimus.

De Minuciano medico nihil constat, nisi quod Galenus praecepto eius usus est: ἄλλη πρὸς χοιράδας Μινουκιανοῦ. ᾗ χρῶμαι κατὰ κόρας (vol. XIII 930 K.).

§ 7.

De Minuciani[1]) scriptis.

An. VII 1023, 28 W: Μινουκιανὸς ἐν τῷ περὶ στάσεων δευτέρῳ. Agitur hoc loco de doctrina quae ad statum collectivum pertinet, cuius tractatio cum semper sub finem librorum de statuum divisione compositorum fieri soleat, Minuciani artem duobus libris absolutam fuisse iure concludemus.

[1]) Indici Walziano (IX 645) s. v. Min. addas hos locos: IV 69. 82. 128 131. 132. 139. 140. 143. 180—185 195. 199. 202. 203. 204. 235. 238 249. 250. 270. 288. 300. 432. 472. 536. 647. 685. 698. V 9. 14. 57. 74. 155. 245. 252. VII 351. 667. 355 errore typothetae positum est pro 353. Sop. V. 150,8: pro Minuciani nomine ut restituatur Hermogenes cum sensus postulat tum Nilus fol. 38 v praecipit.

De titulo operi inscripto agam cap. II § 9 sub litt. hh. De Minuciani praeexercitamentis supra (p. 24) verba feci.

Λόγοι διάφοροι qui sint, dolendum est quod explicare non possumus. Unum autem opus Suidas omisit. Nam Hermogenes Demosthenis artificia esse difficilia intellectu, difficiliora imitatu postquam exposuit (form. or. p. 267, 3 sq) haec addit (v. 24): χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἧττον καὶ τὸ εὑρόντα εἰπεῖν καὶ δεῖξαί τι σαφὲς περὶ αὐτῶν· οὐδὲ γάρ ἐστιν ὅστις πρὸ ἡμῶν, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν, εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν ἀκριβές τι περὶ τούτων πραγματευσάμενος φαίνεται, ὅσοι δὲ ἥψαντο, τεταραγμένως καὶ λίαν ἀπιστοῦντες σφίσιν αὐτοῖς περὶ ὧν εἶπον εἰρήκασιν, ὥστε αὐτοῖς συγκεχύσθαι τὰ πάντα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ δόξαντές τι λέγειν περὶ τἀνδρὸς κτλ. Technicorum illorum nomina quae more suo Hermogenes silentio premit, Io. Doxap. VI 111, 15 affert: οἱ δὲ εἰπόντες τι ἀκριβὲς καὶ ἀληθὲς οὐδὲν εἰρήκασιν, ὥσπερ Βασιλικὸς καὶ Μινουκιανὸς καὶ ἄλλοι πλεῖστοι. v. 26: — οὓς εἴρηκε καὶ μετ᾽ αὐτῶν ὁ Ζήνων — Ἀριστείδης καὶ Διονύσιος. Cf. Syr. I 13, 1—10 R.

Hermog. form. 384, 4 de iis loquitur qui Demosthenis orationes male interpretati sint: — τοῖς ἰαλέμοις τούτοις, οἵ φασιν ἐξηγεῖσθαι τὸν ῥήτορα καὶ δὴ καὶ βιβλία καταλιπεῖν ἐτόλμησαν τῶν εἰς αὐτὸν ἐξηγήσεων; cf. Io. Doxap. VI 435, 17: ἰαλέμοις τοῖς θρήνων ἀξίοις· αἰνίττεται εἰς Διονύσιον καὶ Βασιλικὸν[1]) καὶ Μινουκιανόν, μᾶλλον δὲ Μινουκιανόν.

Unde conicio Minucianum conscripsisse commentarios in Demosthenis orationes, in quibus enarrandis operam se ipsum consumpsisse testatur Hermogenes form. p. 333, 3. 340, 3[2]).

[1]) Cf. K. Sittl, Gr. Litt. II 238 not. 3.

[2]) Miro quodam errore hunc Hermogenem cum eo qui sub Domitiano floruit confudit M. H. E. Meier; cf. Demosth. ed. Dindorf (Oxon. 1851) vol. VIII praef. p. XV not. m.

Caput II.

De Minuciani doctrina.

§ 8.

A. quae in universum Minuciano obiecerit Hermogenes

Hermogenes qui omnes artium scriptores quod praeter ordinem et rationem docuerint vituperat (cf. p. 267, 28 sq.), ipse se laudat propter perspicuitatem et bonam distinctionem: οἶμαι γὰρ θαυμάσασθαι ἂν εἰκότως μᾶλλόν τινας ἡμᾶς διὰ ταῦτα καὶ τὸ μέγιστον ἐπ' εὐκρινείᾳ (p. 267, 10), πολλῶν δὲ πολλὰ ἐκθεμένων περὶ ἐπιχειρημάτων καὶ πολὺν ἀναλωσάντων λόγον καὶ μηδενὸς δυνηθέντος σαφῶς παραστῆσαι, πειράσομαι ὅτι μάλιστα σαφέστατα διακρῖναι (inv. 206, 31 sq.); et diserte affirmat admirabili arte se cavisse ne confunderetur oratio: τέχνη δὲ θαυμασία παρ' ἡμῖν εὕρηται πρὸς τὸ μήτε πεφύρθαι τὸν λόγον κτλ. inv. 230, 1. Similia invenies pag. 265, 14. 266, 30. 268, 8. 269, 5. 270, 29. 274, 5. 285, 5. 328, 1. 347, 17.

Iisdem posteri laudibus Hermogenem tollunt, eadem congerunt in Minucianum convicia. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θαυμαστὸν τοῦ Ἑρμογένους, ὅτι οὐχ ὥσπερ Μινουκιανὸς ἑτέρους ἐπεισήνεγκε λόγους καὶ τὴν ὑπόθεσιν συνετάραξεν proll. IV 36, 23 W.; κατὰ τάξιν πρόεισι Sop. IV 67, 4; laudatur quod non συναναφύρει An. VII 165, 17 = V 252, 1, συγχέει VII 580, 22 = V 333, 30. ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τοῦτο τῷ Μινουκιανῷ ἐγκαλῶν τὸ περιττὰ καὶ οὐκ ἀναγκαῖα τῷ προκειμένῳ συγγράμματι λέγειν καὶ βουλόμενος σαφέστερον καὶ εὐδιακριτώτερον εἶναι αὐτῷ τὸν λόγον κτλ. Sop. V 14, 24; cf. IV 140, 10. 143, 13. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ὁ Μινουκιανὸς πάντα συνέχεε An. VII 402, 25: λέληθε γὰρ ὁ Μινουκιανὸς αὐτὸν πάντα ἀναστρέψας VII 403, 17. πρῶτος δὲ Μινουκιανὸς ἐξέθετο περὶ τῶν ιγ̄ στάσεων· ἔπειτα γενόμενος ὁ Ἑρμογένης τοῦτον πολλῆς ἀσαφείας κατέγνω, αὐτὸς δὲ μετὰ ἀκριβείας ἐξέθετο, ὡς τοῦ Μινουκιανοῦ προκρίνεσθαι schol. Apth II 683, 28.

Tum Minuciani nomine omisso de Hermogene solo laudes illae decantantur e. g. [Syr.] I 111, 7. Syr. II 5, 24 sq. 56,

17. schol. IV 117, 3. 124, 3. 134, 29. 143, 13 783, 3. 806, 3. 820, 13. VII 110, 14. 137, 28. 164, 19. 166, 1. 168, 10. 179, 17. 181, 1. 186, 9. 587, 9.

Sed silentio praetereundum non est Hermogenem a posteris etiam eisdem paene maledictis esse increpatum atque Minucianum. Praeexercitamenta eius ἀσαφῆ πως ἐδόκουν καὶ δύσληπτα, ἅτε ὄντα ἀπαραδειγμάτιστα. alia conscripsit Apthonius, οὗ καὶ μᾶλλον προεκρίθησαν ἀναγινώσκεσθαι ὡς σαφέστερα: auctor anonymi codicis Rehdigerani Vratisl. 12 fol. 137 v (ed. P. Schaefer, de Aphthonio sophista diss. Vratisl. 1854 p 3). Disserit de eadem quaestione etiam Io. Doxapatri II 131, 17 Walz: φαμὲν οὖν ὡς σαφέστερα τῶν ἄλλων καὶ ὡς εὐληπτότερα. ὁ μὲν γὰρ Ἑρμογένης καὶ οἱ λοιποὶ μεθόδους ψιλὰς χωρὶς παραδειγμάτων ἐκθέμενοι —, Ἀφθόνιος — σαφῶς —[1]).

B. Quibus in universum locis differat a Minuciano Hermogenes

1) Hermogenes uniuscuiusque status primum locum esse docet propositionem, quam Minucianus omnino non induxerat. Cf. Herm. stat. 153, 12. 157, 7. 161, 15. 167, 8. 168, 2. 169, 6. 171, 21. 173, 4. An VII 402, 1: πρῶτον κεφάλαιον τὴν προβολὴν ἡμῖν ὁ τεχνικὸς δέδωκεν, οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Μινουκιανὸν σφόδρα περὶ τούτου σφαλλόμενοι τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ ὅρου λαμβάνουσιν, οὐδαμοῦ τῶν κεφαλαίων τὴν προβολὴν ἀνεχόμενοι προτάττειν.

2) Minucianus statuum definitiones a parte accusati constituerat: λέγεται δὲ πρῶτος Μινουκιανὸς εἰς τὰς δεκατρεῖς στάσεις διελεῖν καὶ τὰ ὀνόματα ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀπολογίας ποιήσασθαι: Sop. V 8, 21. Cf. Syr. II 61, 8. 99, 1. 5, 7. 127, 22. 128, 19. 138, 12. Marcell. IV 690, 25 sq. W. An. VII 212, 4 sq. De quaestione cf. Quint. III 6, 13 sq. Sop. V 159, 13. Marc. IV 795, 18. Anon. V 592, 22.

§ 9

A. Quatenus in singulis Minucianus et Hermogenes inter se differant.

In discriminibus disserendis secundum ordinem progrediar quem Hermogenes in libro de statuum divisione conscripto constituit.

[1]) Cf. Brzoska, Pauly-Wiss. I 2797 sq.

a) Minucianus oratoris officia esse docuerat haec: νόησις[1], εὕρεσις, τάξις, οἰκονομία, μνημοσύνη, ὑπόκρισις, ἑρμηνεία: Georg. Pleth. VI 582, 2 sq. Walz.[2]) Haec est Stoicorum doctrina ita immutata, ut uno singillatim ordine officia Minucianus ponat, cum alii nonnulla officia sicut partes aliis subiungi officiis iubeant; cf. Sulp. Vict. p. 315, 7 Halm. 320, 9 sq. Augustin. p. 137 H. An. VII 34, 29 sq. VII 15, 11. Spengel l. c. Volkmann p. 364. Omnino Hermogenes neque quae sint oratoris officia curat neque quot sint genera artis rhetoricae, id quod Minucianus fecerat, cf. Sop. IV 63 not. 20 W. Volkm. p. 23.

b) Hst. 133, 15 primum quid sit πολιτικὸν ζήτημα inquirendum esse putat. Quod neglexisse Minucianum constat (cf. Sop. V 26, 24. IV 67, 4. 69, 10), quem id solum rhetoris esse officium, ut de omni dicere possit quaestione civili contendisse docemur per Sop. V 9, 15. Qua de causa hoc loco vocabulum πολιτικός notionem habere ῥητορικοῦ statuat C. Brandstaetter l. c. p. 192 not. 2, non intellego, nisi quia Minucianum post Hermogenem docuisse censet; cf. contra Sop. IV 64, 3 locum Marc. IV 69, 16 sq.

c) Hst. 133, 21 in omni quaestione et de persona et de facto constare debere docet. Contra Minucianus quaestionem fieri affirmaverat deficiente aut persona aut facto, ita ut iudicium possit constitui aut de facto solo aut de suspicionibus quibusdam ortis ex rei moribus. Cf. Sop. IV 82, 20 sq. = An. VII 117, 7. Huc referendum esse videtur Christoph. fol. 25 v pag. 243 Rabe (ad Hst. 135, 21[3]): ἀποτείνεται πρὸς Μινουκιανὸν λέγων, ὅτι ζητήματος ὄντος ἀνάγκη τοὺς ἀφ' ἑκατέρων λόγους ἰσχυροὺς εἶναι.

[1]) νόησις vocem inseras coll. p. 585, 7. 586, 2. L. Spengel, Rh. M. 18 (1863) 506. proll. rhet. VII 23, 9.

[2]) In nomine Theodectis, qui una cum Minuciano a Georgio laudatur (cf. Tzetz. Chil. 12, 568) viri docti offenderunt; cf. Fr. Striller, de Stoicorum stud rhetoricis (= Bresl. philol. Abhandl. I 2, Breslau 1886) p. 34. 37. Volkm. Rhet.[2] p. 364 not. 1. Ego suspicor posteris in manibus fuisse artem nomine Theodectis falso inscriptam. Cf de Isocrate quae disseruit G. Thiele. Hermes 27 (1892) 11 sq; de Antiphonte: Thalheim. Pauly-Wiss. I 2527, Norden, Ant. Kunstprosa p. 72 not. 2; ita demum talia in arte Theodectea extitisse probabile est.

[3]) Cf. Fuhr Rh. M. 51 (1896), 46 not. 1.

d) De circumstantiis disseruisse Minucianum ex An. VII 498, 17 sq. colligo. Hst. 133, 26 sq. septem personarum modos enumerat, sex docuisse Minucianum refert Christophorus fol. 15v. Similia invenies apud Fortun. p. 103, 8 sq. ed. Halm. qui viginti uno modis personam considerat. Animadvertas etiam increpari a scholiasta Hermogenem: θέλων οὗτος πλέον τι τοῦ Μινουκιανοῦ ἐπινοῆσαι. Cf. ad ἐπινοεῖν: Sop. V 55, 17. 57, 8.

e) Christ. f. 25r: ὥστε τρεῖς πραγμάτων ποιότητες καὶ οὐ δύο κατὰ τὸν Μινουκιανόν: unde quae affert Hst 134, 26. 28 discrimina e Minuciani arte videntur deprompta esse; tertium enim (p. 134, 31) ab Hermogene esse inventum (cf. schol. IV 128, 19. VII 129, 3), ut Minuciani adversaretur doctrinae, commentatorum testimoniis constat; cf. IV 131, 5. V 55, 17. 57, 8. 59, 4.

f) Minucianus Hermagorae maioris vestigia secutus [1]) controversiam constare dixerat ex his tribus: αἰτίῳ συνέχοντι κρινομένῳ: Syr. II 50, 13. An. V 593, 3. Sop. V 57, 23. IV 139, 28. Marc. IV 145, 5. An. VII 139, 19. Christ. fol. 27r. p. 241 not. 2 Rabe. Contra Hst. 135, 17 sq. quattuor novos proponit modos, quibus simul cognoscatur controversia consistat necne. Cf. IV 139, 24, 140, 10 sq. Minucianum proferre ea quae tunc in scholis terebantur Sopater IV 139, 28 prodit: ὡς καὶ Μινουκιανῷ δοκεῖ; contra Hermogenes πολλῷ ἐκείνου σαφέστερον διδάσκει: IV 140, 10 = VII 140, 4. Cum Minuciani doctrina ad verbum interdum consentit Fortunat. p. 82, 6 sq.

g) Hst. 136, 16 inter asystata enumerat inhonestum; aliter Minucianus. Cf. Sop. IV 180, 23; sine Minuciani nomine: IV 189, 5. 164, 23, ubi v. 24 virgulam post εἴη tollendam et post πρᾶγμα ponendam esse censeo.

h) An. VII 156, 24 (ad Hst. 136, 21) Hermogenem haec genera paene asystata excogitasse tradit; ergo Minucianus de eis nondum egerat.

i) Sicut Fortunatianus (cf. p. 82, 15. 89, 21), ita etiam Minucianus longiore intervallo interposito τὰ συνεστῶτα videtur tractavisse. Cf. Christ. fol. 29v (ubi ad χρήσιμα cf. An. VII 164, 16). An. VII 139, 19.

---

[1]) Cf. Thiele, Hermagoras, Strassburg 1893 p. 67 sq.

k) Hst. 137, 9 asystatis pertractatis in eos artium scriptores invehitur, qui antequam agerent de statuum divisione verba fecerint de quaestionum genere et specie, novis et quae huic doctrinae non congruerent inductis [1]). Quibus eum increpuisse apparet doctrinam Minuciani, qui quinque genera: πανηγυρικόν δικανικόν ἠθικόν παθητικόν μικτόν et quattuor species ἔνδοξον ἄδοξον παράδοξον ἀμφίδοξον [2]) docuit testibus Syr. II 42, 17. 43, 24. Marc. IV 185, 11. 17 sq. Max. Plan. V 252, 5 sq. An. VII 165, 17 sq. 581, 16. Cf. Volkm. 109. 111 [3]). Contra extiterunt qui Minuciano succurrerent, cum Hermogenis obiurgia solum homonymia vocis εἶδος niti ostenderent; Minucianum enim cogitare de genere neque elocutionis neque rhetorices, sed solum de generibus controversiarum, quatenus in eis et diversorum morum personae et diversi momenti res tractentur, diserte exponit schol. IV 163, 28 sq. cf. 187, 28. 191, 18. Neque tamen omnino iniuria Hermogenem vituperasse verba Minuciani, et alios technicos eiusmodi genera de elocutione intellexisse, docemur per Fortunatianum, qui postquam (p. 88, 20 sq.) [4]) quinque controversiarum esse genera exposuit, ita pergit: *haec genera propter quid consideramus? propter modum actionis et genus elocutionis* (p. 89, 16 sq.); quibuscum cf. Hst. 137, 10: τὰ μὲν γὰρ εἴδη καὶ τοὺς τρόπους διὰ τοῦτο μανθάνομεν δήπου, ἵνα ταῖς οἰκείαις ἰδέαις τῶν λόγων χρώμενοι τὰ προβλήματα μελετῶμεν. Praeterea cf. Sulp. Vict. 316, 7 sq. 20. An. VII 164, 20. De significatione εἶδος = ἰδέα (de elocutione) cf. IV 185, 3. 192, 1. VII 166, 13. Quidnam valeat τρόπος in elocutione, vide VII 166, 4.

l) Hst. 137, 30 verbis τὴν λεγομένην στάσιν eos designat, qui de etymologia status quaesiverunt, dum ipse talia veluti nugas non curat. Inter illos fuisse Minucianum testantur

[1]) Recte etiam nostri aevi vir doctus, A. Reuter (Hermes 28 (1893) 79 ad Fortun. c. 10 p. 88 H.) talia ad status non facere monuit.

[2]) Haec quattuor sicut σχήματα iam Hermagoras maior protulit, cf. Thiele p. 114 sq.

[3]) Syr. IV 182, 10. 183, 15 errore quodam quattuor modo genera Minuciano tribuit.

[4]) Hoc loco iam Capperonnerius Minuciani doctrinam in comparationem vocavit.

schol. IV 199, 4. 195, 16. V 76, 23. VII 170, 12 et not. 58; praeterea cf.

Hst. 137, 31	Sop. V 77, 12
εἴτε ἀπὸ τοῦ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους.	ταῦτα πρὸς τὸν Μινουκιανὸν αἰνίττεται· ὁ γὰρ Μινουκιανὸς εἶπεν, ὅτι εἴρηται στάσις ἡ παρὰ τὸ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους (corr. Volkm. p. 38 not. 1 pro στασιαζομένους. Cf. IV 35, 1. 199, 6. VII 170 not. 58. Syr. II 47, 17.

m) Μινουκιανὸς ὡρίσατο τὴν στάσιν. στάσις ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν πρώτων προτάσεων συνιστάμενον ζήτημα[1]): An. V 592, 3. Quam definitionem teste An. VII 178, 9 sq. quamquam non recipit Hermogenes, eandem quae ea continetur doctrinam aliis profert verbis (stat 138, 9 sq.) διὰ τὸ ἁπλούστερον, ut ait scholiasta v. 15, h. e. ut simpliciore elocutione clarior fiat doctrina. In προτάσεις vocabulo accipi voluisse Minucianum αἴτιον et συνέχον apparet ex verbis Iul. Vict. p. 375, 22 Halm, qui κρινόμενον per status explicat. Cf. Reuter l. c. p. 80. Mart Cap. p. 487, 10 Halm. Sop. V 175, 29. 176, 8. Rufus p. 407, 1 Hammer.

n) Minucianus definitione a parte accusati constituta statum coniecturalem per negationem criminis fieri docuerat: Μινουκιανὸς μὲν οὖν ὡρίσατο τὸν στοχασμὸν οὕτως· ἄρνησις παντελὴς τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος: Syr. II 61, 8, cf. schol. IV 202, 30. 214, 16 V 150, 7 sq. At Hermogenes coniecturam induxit ἐναντίως ἐπιχειρήσας τῷ Μινουκιανῷ ἀπὸ τοῦ διώκοντος ὁρισάμενος (Syr. II 61, 25), quem secundum rationem processisse iam intelleges; nam cum accusator coniciendo verum indagare studeat, recte huic statui coniecturae nomen imponitur; is contra qui infitiatione vel negatione rei hunc statum fieri contendit, uti non potest nisi nomine status infitialis (στάσις ἀρνητική). Quod nomen Graecorum in libris usurpatum fuisse concluserim ex Quintil. inst. or. III 6. 32[2]): *infitialis est quem dicimus coniecturalem, cui ab infitiando no-*

[1]) Ergo proll. VII 20, 11 W. pro: στάσις ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν δύο προσώπων καὶ στάσεων συνιστάμενον legendum sit: ἐκ τῶν δύο πρώτων προτάσεων.

[2]) Cf. Capperonnerius Quintil. ed. (Paris. 1725) p. 167 not. 174, ubi Quintiliani verba Minuciani definitione illustrata invénis.

men alii in totum dederunt, alii in partem, qui accusatorem coniectura, reum infitiatione uti putaverunt. § 15: *quidam eundem a reo infitialem esse dixerunt* Cf. Cic. part. or. 29, 102. 32, 110. Iul. Vict. 380, 27. Minucianeae definitionis mentionem faciunt interpretes Hermogenis locis hisce: Syr. II 60, 18. schol. IV 212, 10. 305, 16. 312, 2. 329, 4. 469, 6. 472, 13. 478, 16. 646, 30. 649, 10. V 79, 24. 85, 11. 150, 3. VII 175, 19. 177, 4. 16. 180, 18. 202, 6. 231, 5. 258, 9. 268, 24. 355, 2. 394, 20. 683, 7. Negandi verbum usurpant technographi Latini hi: auct. ad Her. I 17, 27. Cic. part. or. 29, 101 sq. 30, 104. 31, 107. top. 25, 93. Quint. III 6, 17. 83. VII 2, 7. Sulp. Vict. 325, 19. 336, 23. Fortun. 90, 1. 111, 14. Iul. Sever. 361, 11. Mart. Cap. 456, 6. 458, 12. 460, 28. Cassiod. 496, 20 = Isid. 509, 8 Halm.

o) Minucianus in statu finitivo quaeri docuit de proprietate (περὶ ἰδιότητος: Syr. II 99, 3) vestigia secutus Theodori, qui hunc statum nominaverat περὶ ἰδιότητος, cf. Quint. III 6, 53. August. p. 142, 27 Halm. [1]).

p) Hst. 139, 10 suo more etymologiam negotialis non exhibet. Minucianus etiam in hoc explicando operam navavit (Christoph. fol. 67v); cuius doctrinae prima pars sine auctoris nomine reicitur a schol. IV 704, 7 = VII 587, 16 = schol. Apth. II 672, 6, altera a schol. VII 588, 26 (cf. Rabe, Rh. M. 50, 245).[2])

q) Minucianus qualitatem absolutam a parte rei id quod obicitur sibi licuisse affirmantis definiverat: Syr. II 127, 23; similiter schol. IV 234, 17. 372, 15. VII, 198, 14. Syr. II 129, 4, cf. Sop. V 172, 3. Apud Latinos invenitur verbum *licendi* his locis: ad Her. I 14, 24. Sulp. Vict. 344, 11 sq. 27; cf. 29. Victorin. p. 190, 43. At Hermogenem contra omnium qui antecesserunt auctoritatem novi aliquid protulisse, cum definitionem qualitatis absolutae ab accusatoris parte constitueret, dilucide tradit Syr. II 128, 18 sq.

---

[1]) Sine Minuciani nomine exhibent hanc doctrinam Syr. II 200, 3. schol. V 30, 26. 31, 5. IV 209. 10. 479, 22. 835, 18. VII 184, 28. 191, 5. 192, 28. 401, 31. Cum voce ποῖον a Syriano vituperata cf Quint. VII 3. 2, 28. Victorin. p. 182, 1 sq. Halm.

[2]) Cf. ad verba ποικίλη: Syr. II 161, 24. An. VII 188, 32. δυσκολία: VII 606 not. 4. 610, 22. δυσχέρεια: 610, 4.

r1) Minucianus statuum qualitatis assumptivae ordinem statuerat hunc: ἀντίστασις μετάστασις ἀντέγκλημα συγγνώμη: Sop. V 173, 23 = IV, 647, 12, quem Hermogenes immutavit hoc modo: ἀντίστασις ἀντέγκλημα μετάστασις συγγνώμη (stat. 139, 27 sq.).

r2) Brevi et quae sit facilis ad discendum Minucianeae compensationis definitioni (Syr. II 138, 12) aliam quae eundem aliis verbis sensum affert Hermogenes opponit (stat. 139, 29).

r3) Minuciano assignari iniuria definitionem a Syr. II 144, 3 relatam eis quae in hac paragrapho sub litt. kk) proferam comparatis intelleges, contra eam quae sola recte ad Minuciani doctrinam pertinet definitionem servatam reperies a schol. IV 245, 23 sq., cui etiam consentaneum est quod Syrianus interdum incusat Minucianum non quid sit status aliquis, sed quando incidat docentem. Cf. II 99, 10. 128, 4. Utriusque doctrinas confundit schol. IV 248, 20 sq. 688, 12.

s) Praeter duos quos profert Hst. 141, 6 antinomiae modos Minucianus statuerat tertium, cum duae personae eadem lege nitentes diversa petunt: Marc. IV 270, 25. Cf. schol. IV 151, 26. V 107, 9 sq. Quint. VII 7, 3. Victorin. p. 298, 1—5 Halm.

t) Minucianus in definienda ambiguitate (Christ. fol. 121r) Stoicorum se esse sectatorem prodit. Cf. Striller, De Stoic. stud. rhet. p. 41. Auct. ad Her. I 12, 20. Cic. de inv. II 40, 116. Victor. p. 290, 21. Quint. VII 9, 14. schol. IV 273, 5. V 230, 21.

u) Hst. 141, 31 ultimo loco inducit translationem; aliter Minucianus teste Nilo (fol. 155r, antecedit Harpocrationis doctrina cf. c. VII § 24 a): ὁ δὲ Μινουκιανὸς μετὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν τάττει, διότι κοινωνοῦσι πάνυ ἀλλήλαις, εἴγε θέλουσι λέγειν, ὅτι ἡ ἀντίληψις μεταλήψει λύεται καὶ ἡ μετάληψις ἀντιλήψει, εἰ καὶ μή ἐστι τὸ ὕστερον ἀληθές. ἔλεγεν οὖν, ὅτι ἄτοπον τὰς συνημμένας τῇ φύσει καὶ τοῖς πράγμασι τοῖς τόποις χωρίζειν. διὸ καί τις τῶν τεχνικῶν, Ἑρμαγόρας δὲ οὕτως[1]) οἶμαι, πολὺν ἀναλώσας λόγον εἶπεν, ὅτι ἀλλήλαις οὐδὲν διαφέρουσιν ὕστερον (sequitur fragmentum Epiphanii cf. c. VI § 22 a). Quam

[1]) οὗτος mavult E. Norden.

doctrinam ut alio loco laudatam invenirem, mihi non contigit. Translationem ab aliis poni alio loco tradit An. VII 235, 25.

v) Hst. 143, 5 cum in locorum coniecturae ordine ponat ἀντίληψις μετάληψις μετάθεσις αἰτίας, ultimam praeponit iuri absoluto et translationi Minucianus. Cf. Sop. V 122, 5 = IV 314, 3. Marc. IV 373, 29 sq. An. VII 315, 10. Volkm. p. 378.

w) Iam accedam ad quaestionem de qualitate instituendam, ἐπειδὴ πάντων ἐστὶ τῶν λόγων ἡ κοινὴ ποιότης. οὐ μόνον τῶν στοχαστικῶν (VII 328, 12). — πολλὴ περὶ τῆς ποιότητος ἡ ζήτησις, πότερον κεφάλαια τῶν ἀγώνων ἐστὶν ἢ ἐπίλογοι, ὥσπερ ἡ κοινὴ ποιότης ἐν τῷ στοχασμῷ. ὁ μὲν γὰρ Μινουκιανὸς ἐν ἐπιλόγοις τάττει φανερῶς τὴν ποιότητα: An. VII 443, 3 cf. 446, 20. 447, 14; unde schol. IV 536, 26 sq.: ἐζήτη<σαν> δὲ ὑπ<ὲρ> τῆς ποιότητος, Μινουκιανὸς μὲν τῶν ἐπ<ιλόγων εἶναι> αὐτὴν ἀποφαινόμενος legendum et v. 28 verba τε καὶ κοινῇ e textu movenda esse censeo. Contra Hst. 148, 24: ἡ κοινὴ ποιότης οἱ ἐπίλογοί εἰσι —; quod inauditum ad id tempus fuisse affirmat Marc. IV 417, 1 (= An. VII 327, 19): καινοπρεπῶς αὐτὸ εἶπεν· οὐ γὰρ ἡ ποιότης οἱ ἐπίλογοί εἰσιν. ἀλλ' ἡ ποιότης τῶν ἐπιλόγων ἐστί. Sed distinguantur oportet duae qualitates[1]) (An. VII 443, 17): ἰδία ποιότης (schol. IV 536, 28. 540, 23), propria ut ita dicam qualitas[2]), et κοινὴ ποιότης (p. 536, 29. 540, 24), qualitas conclusiva (Sulp. Vict. p. 336, 33. 337, 29) vel quaestio epilogica (Fort. p. 105, 22), quarum altera pertinet ad certae personae mores (p. 544, 27. 545, 28), altera cum de generis cuiusdam hominum moribus adhibeatur, affinitatem quandam habet cum loco communi[3]), cf. IV 415, 8. 417, 8. 418, 9. 544, 21. 593, 3. VII 118, 11 327, 14. 329, 1 sq. 16. Cum igitur utramque epilogo adnumeret qualitatem Minucianus, varia ratione utitur Hermogenes, qui p. 148, 24 quaestionem epilogicam simpliciter conclusionem esse docet, alio loco (p. 154, 14) primam qualitatem argumenti locis inserens utramque qualitatem argumentationi attribuit: ἡ μέντοι

1) Cf. Volkm. p. 382.

2) Fortunatianus vertit: *qualitas quae spectatur iusto utili honesto* (p. 105, 21). Aliam huius termini versionem non inveni.

3) Cf. Nicol. prog p. 470, 16 Sp.: λοιπὸν δὲ κεφάλαιον οἱ ἐπίλογοι, οὓ πρὸς ἄσκησιν ὁ κοινὸς ἡμᾶς γυμνάσει τόπος. p. 472, 12: ἐπιλόγου χρείαν πληροῖ ὁ κοινὸς τόπος.

κοινὴ ποιότης συμπεπλεγμένως ἐνταῦθα τῇ ποιότητι τοῦ προσώπου καὶ τῇ γνώμῃ ἐξετασθήσεται (stat. 154, 25). Quod primo loco (p. 148) qualitate propria in coniecturae locis omissa epilogicam quaestionem conclusionem esse dicit, videtur esse veritus ne quis obiceret quod qualitate propria adhibita induceret quam alias (p. 149, 28) repudiaret coniecturam imperfectam deficientem rerum circumstantia.

Definitionem conclusionis Minucianeam tradit schol. IV 422, 30.

x) Secundum Hermogenem incidere potest στοχασμὸς ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ πραγμάτων (p. 149, 23 sq.), ubi iudicium fit solo de facto, argumentis ex accusati persona omnino deficientibus: incidere non potest στοχασμὸς ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ προσώπων (p. 149, 28 sq. 150, 18), ubi sine ulla rerum circumstantia solum ex accusati moribus et vita argumenta deducuntur. Contra Minucianus quem designat Hermogenes [1]) verbis τεθείκασι δ'οὖν τινες (p. 149, 32) coniecturam simplicem imperfectam aut personarum aut rerum circumstantia deficientem docuerat. Cf. Volkm. p. 63 sq., qui quod inquirere neglexit de praepositionum usu, ego quattuor distinguam modos:

1) ἐκ πραγμάτων = „auf [2]) Grund von Thatsachen" h. e. ubi personarum circumstantiae plane deficiunt, cum exemplo eius qui invenitur in solitudine recens occisi cadaver sepeliens (νεοσφαγής): Hst. 149, 23.[3]) Marc. IV 432, 23. 27. Troilus VI 54, 13; sine exemplo: Marc. IV 131, 15. 432, 18. 23.

ἐκ προσώπων = „auf Grund der persönlichen Eigenschaften", h. e. ubi rerum circumstantiae plane deficiunt, cum exemplo luxuriosi, cuius pater non comparuit (ἄσωτος): Hst. 149, 28. Marc. IV 432, 25. 28. 449, 16. Troilus p. 54, 14; sine exemplo: Marc. IV 131, 17. 432, 13. 25. 449, 28.

---

[1]) Hermogenem etiam hac doctrina novi aliquid protulisse neque quemquam vestigiis eius institisse affirmat An. VII 349, 6.

[2]) Hoc loco nostra utar lingua oportet, quod Latinorum *ab* et *ex* praepositiones non eodem sensu respondent Graecorum ἀπὸ et ἐκ.

[3]) Quod exemplum ab Hermogene non fictum sed e veteribus artium scriptoribus delibatum esse refert An. VII 130, 24 = V 241, 19, cf. VII 177, 31. Thiele, Hermag. p. 159 sq.

2) Ab aliis usurpatur praepositio ἀπὸ eodem sensu quo illud quod modo tractavimus ἐκ, cuius notionis quod attinet ἀπὸ πραγμάτων exemplum afferre nequeo, ἀπὸ προσώπων autem invenitur apud An. VII 135, 15. 351 not. 13. Marc. IV 132, 5. 432, 10 cf. 211, 27. Max. Plan. p. 243, 18.

3) Tum adhibetur ἀπὸ = „fehlend, ohne"; *sine*, graece ἄνευ; ex hoc usu ἀτελὴς ἀπὸ προσώπου est, ubi argumentis ex persona deficientibus solo ex facto iudicatur, idem ergo est atque Hermogenis ἐκ πραγμάτων, cf. Sop. V 55, 18. 140, 3. Item respondet ἀτελὴς ἀπὸ πράγματος ei coniecturae modo quem appellat Hermogenes ἀτελὴς ἐκ προσώπων: Sop. IV 128, 19. 28. V 55, 21. 59, 11. 118, 26. 140, 5. Cf. Sop. IV 82, 25 sq.: ἐνταυθοῖ γὰρ ἐξ ὑπονοίας λέγουσι τὸ πρόσωπον κρίνεσθαι, ἄνευ πράγματος, οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὗτοι.

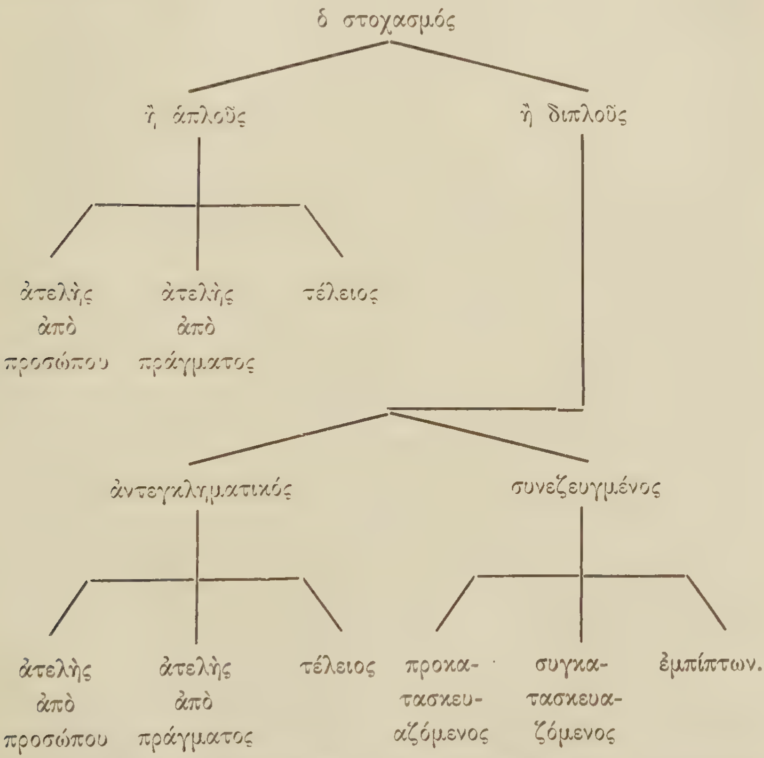
Cum hoc loco paulo ante (v. 20) Minucianeae de coniectura imperfecta fiat mentio doctrinae et ii qui minus accurate talia docuerint sectatores Minuciani sint intellegendi, colligere ausim in arte sua Minucianum in disserenda coniectura praepositione ἀπὸ eo quem modo exposui sensu usum esse. Cf. schol. Dem. VIII 391,27 sq. Dindorf: καὶ γὰρ ἐν τῷ τοῦ ἀσώτου προβλήματι καθολικῶς Ἑρμογένης ἡμῖν ἀποφαίνεται μὴ οἷόν τε εἶναι ἁπλοῦν στοχασμὸν ἄνευ πραγμάτων.

4) Denique usurpatur praepositio ἐκ eo sensu, ut persona aut res deficiat, h. e. ἐκ = *sine* ; itaque ἐκ προσώπου idem est atque Hermogenis ἐκ πραγμάτων: schol. IV 431, 24 sq. VII 348, 25. 357, 17; et ἐκ πράγματος idem atque Hermogenis ἐκ προσώπων: An. VII 348, 25. Sop. V 57,7. IV 131, 7. 134, 10. 140, 23. 210, 31. 211, 15. Marc. IV 308, 10. Syr. II 34, 23. 62, 4. Max. Plan. V 288, 31.

Sine Minuciani nomine doctrina tradita extat in scholiis: IV 126 not. 1. 138,7. 207,19. 436,5. 437,2. 449,28. VII 245 not. 1. 349,6 353,17. Praeterea cf. Quint. VII 2,15 sq. Sulp. Vict. p 327,10. Fortun. p. 90,3 sq. Iul. Vict. p. 376,33. 387,36. 388,7.

y) Hst. 153,6 eos vituperat qui praeter ea quae ipse docet coniecturae genera proferunt, Minucianum maxime increpans, qui coniecturam admirabilem posuerat: τινὲς δὲ ὑποτίθενται τὸν παράδοξον, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Μινουκιανός: Marc. IV 472,6. Praeterea Minuciani de imperfecta aut personarum aut rerum

circumstantia deficiente coniectura ab Hermogene esse impugnatam doctrinam meminerimus; adde quod exhibet Nilus in fol. 11 v haec (cf. An. VII 348,3 sq): τῶν γὰρ στοχασμῶν οἱ μέν εἰσιν ἁπλοῖ, οἱ δὲ διπλοῖ· ἔπειτα ὑποδιελὼν φησι, τῶν ἁπλῶν οἱ μέν εἰσι τέλειοι, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ προσώπου, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ πράγματος, εἰ καὶ ὁ τεχνογράφος τοῦτο οὐδόλως δέχεται, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον διαλεχθήσομαι. τῶν δὲ διπλῶν οἱ μέν εἰσι συνεζευγμένοι, οἱ δὲ ἀντεγκληματικοί· τῶν δὲ ἀντεγκληματικῶν οἱ μὲν ἀτελεῖς ἐκ προσώπου, οἱ δὲ ἀτελεῖς ἀπὸ πράγματος, οἱ δὲ τέλειοι. τῶν δὲ συνεζευγμένων πάλιν ὁ μὲν ἐμπίπτων, ὁ δὲ προκατασκευαζόμενος, ὁ δὲ συγκατασκευαζόμενος. ἔστι δὲ καὶ τὸ ἀπὸ γνώμης καλούμενον. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Ἑρμογένην, ὡς ἡ διαίρεσις δηλοῖ.

ὁ ἀπὸ γνώμης. ὁ κατὰ διαίρεσιν. ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν. ὁ παράδοξος

Iam apparet eum qui etiam contra Hermogenis auctoritatem imperfectam docet coniecturam aut personarum aut

rerum circumstantia deficientem militare in castris Minuciani; ergo verba ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Ἑρμογένην quae antecedunt coniecturae schema per errorem posita esse manifestum est. Itaque schema ipsum, cuius in fine enumeratur παράδοξος Minuciani, non ex Hermogenis schola ortum, sed a technico quodam et Minuciani et Hermogenis doctrinas conserente confectum esse statuendum puto.

De coniectura admirabili cf. IV 210, 30. 211, 2. 212, 9. 470, 28. 472, 11. V 85, 23. 30. 91, 25. 139, 23. 146, 7. VII 394, 13. VIII 78, 6 Rh. Gr. W.

z) Minucianus primum status finitivi locum teste An. VII 402, 1 sq. posuerat definitionem eamque accusatori tribuerat, h. e. ei qui cum factum aliquod iure appellari aliquo nomine contendat, hoc nomen statuit ex factis: ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ὁρίζεται τὰ πεπραγμένα λαβών p. 402, 19; τὸν μὲν γὰρ ὅρον ἐκ τῶν πεπραγμένων ᾠήθη λαμβάνεσθαι p. 403, 18. cf. Syr. II 99, 8. 103, 24 sq. Contra reus, h. e. is qui quod obicitur factum iniuria ab accusatore ita nominari cum contendat, contrariam definitionem inducit ex omissis (ἐκ παραλελειμμένων p. 403, 20), multa deesse dicit, priusquam nomen ab accusatore adhibitum possit facto imponi. Hermogenes primum locum vult esse propositionem (stat. 153, 17, cf. c. II § 8 B 1) inductam ab accusatore iure a se factum illud suo nomine appellatum esse affirmante; cui adversatur reus per finem ex omissis negans factum iure ita nominari. Tum fini opponit accusator contrariam definitionem ex factis. Hermogenem ergo de verbis tantum esse rixatum apparet, cum quod sensum attinet, eadem fere proferat atque Minucianus; nam illius propositio et definitio contraria idem valere videntur atque huius finis, et Hermogenis finis respondere contrariae Minuciani definitioni. Quamquam vituperatur Minucianus ab interpretibus: πάντα συνέχεε VII 402, 26, laudatur Hermogenes: ὁ δὲ τεχνικὸς ἀκριβέστερον p. 402, 37. Locorum ordinem qualis fuerit in arte Minuciani restituere licet ex Sulp. Vict. p. 336, 32 Halm: *finis, contraria definitio* etc. Hermogenes igitur cum propositionis esse doceret quae facta sint narrare, Minucianus hoc officium tribuit praeparationi [1]),,

[1]) Ita verto terminum κατάστασις.

ita tamen, ut eam in locorum argumentationis numerum non reciperet[1]). Cf. Nil. fol. 41r (antecedunt verba περὶ ὧν λέξομεν = VII 408, 15): ἰστέον, ὅτι τρεῖς δόξαι φέρονται τῶν μὲν λεγόντων κατάστασιν ἐμπίπτειν καὶ οὐ προβολήν, τῶν δὲ προβολὴν καὶ κατάστασιν, τῶν δὲ προβολήν· ὁ μὲν οὖν Μινουκιανός φησιν ἐμπίπτειν κατάστασιν μόνον λόγῳ τοιούτῳ· πάντως δεῖ διηγεῖσθαι τοῖς δικασταῖς τὸ πρᾶγμα. ἐμπίπτει τοίνυν κατάστασις, προβολὴ δὲ οὐκ ἐμπίπτει· ποῦ γὰρ χρεία τὰ ἤδη εἰρημένα πάλιν διηγήσασθαι; ὁ δέ γε Εὐστάθιος δοξάζων, ὅτι καὶ κατάστασις καὶ προβολὴ ἐμπίπτει, ἀνατρέπει τὸν Μινουκιανὸν λέγων, ὅτι ἐν μὲν τῇ καταστάσει διηγούμεθα ψιλῶς, ἐν δὲ τῇ προβολῇ ἀνακεφαλαιούμεθα τὰ ἐν τῇ καταστάσει αὔξοντες. οἱ δὲ λέγοντες, ὅτι προβολὴ μόνον ἐμπίπτει, πιστοῦνται ἔκ τε τοῦ κατὰ Μειδίου καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς προβολῆς· ἐκ μὲν τοῦ κατὰ Μειδίου πιστοῦνται λέγοντες, ὅτι οὐκ ἐμπίπτει κατάστασις ἐν αὐτῷ, διότι προέγνωστο τὸ πρᾶγμα τοῖς δικασταῖς· τί γὰρ (cf. VII 408, 19) ἔδει πρὸς εἰδότας τὸ πραχθὲν ἀποτείνειν διήγησιν; ἐν γὰρ τῷ θεάτρῳ πάντων ὁρώντων ἐνύβριστο, ὥστε οὐκ ἄν τις ἠγνόει τῶν δικαστῶν. καθ' ἃ καὶ αὐτός φησιν ἐν τῷ λόγῳ (Demosth. Mid. § 16)· καὶ οὐδ' ἂν ἐπεχείρησα ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότε ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμα ἐξήλεγξα. ἔπειτά φασιν (fol. 41v) αὐτοί, ὅτι ὁ ῥήτωρ καὶ ὁ τεχνικὸς προβολὴν αὐτὴν ἐκάλεσε. καὶ οὕτως πιστοῦνται καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος. ὁ μὲν οὖν ῥήτωρ τοῦτο τὸ μέρος προβολὴν ὠνόμασε δι' ὧν φησι (§ 19)· τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα καὶ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτων πεπραγμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν προὐβαλόμην, ταῦτά ἐστιν (cf. VII 408, 28).

Minuciano igitur cum et praeparationis[2]) et propositionis[3]) officium putaret esse narrare, supervacua erat propositio; cf. V 151, 23. De κατάστασις = διήγησις cf. schol. IV 49, 3. 54, 25. VII 327, 11 Volkm. p. 149.

Contra Hermogenes, qui propositionem esse docet narrationem cum exaggeratione coniunctam, facit missam praeparationem.

[1]) Cf. Volkm. p. 381: „*demnach gehört sie eigentlich nicht zur tractatio, und wir brauchen uns nicht zu wundern, dass sie bei den Lateinischen Rhetoren fehlt.*"

[2]) Quodnam alias habeat officium, cf. Syr. II 64, 20. 127, 9. Apsines p. 251, 5 Hammer.

[3]) Cf. Sop. IV 655, 7: ἡ προβολή, ἔφαμεν πολλάκις ὅτι ἀφήγησίς ἐστι ψιλὴ τῶν πραγμάτων, κἂν ὁ τεχνικὸς μὴ βούληται.

Uterque igitur praeparationem et propositionem idem fere esse voluit; cf. schol. Dem. p. 542, 16 Dind.: πρὸς τούτους ὅτι ἐν ὅρῳ ταυτόν ἐστι προβολὴ καὶ κατάστασις.

Eustathius[1]) demum utroque aetate posterior et Minuciani et Hermogenis doctrinas suum in usum coniunxit; item Syrianus in unaquaque controversia et praeparationem et propositionem incidere refert: II 64, 10 sq 101, 9. 11.

aa) Hst. 153, 18 in locorum ordine ponit πηλικότης πρός τι inverso Minuciani ordine: schol. IV 485, 7 sq. V 155, 10 sq. cf. IV 484, 23. 519, 10.

bb) Minucianus in qualitatis absolutae tractatione, quatenus differat et a coniectura et a fine, disseruit (cf. Sop. V 95, 3. 96, 30. IV 235, 22); in Hermogenis vero de statibus opere nusquam talia inveniuntur. Similia profert Syr. II 130, 13 sq.

cc) Hermogenes in qualitatis absolutae locos unam assumptivam recepit (ἀντίθεσις: stat. 157, 9. 158, 10); oportere enim ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως — τὸ ἀπ᾿ αὐτῆς τυραννικὸν κατὰ μίαν — θεραπεύειν τῶν ἀντιθετικῶν (An. VII 503, 22). Quod non semper oportere Minucianus putaverat, qui assumptivam interdum omitti vult teste schol. IV 617, 12 cf. V 169, 23.

dd) Docet Hst. 158, 4 in qualitate absoluta cum *quantitate*[2]) et *comparatione*[3]) coniungendum esse locum *a summo ad imum*[4]), tum sequi locum *qualitatem absolutam*[5]) ipsam. At Minucianus locum *a summo ad imum* cum *translatione* conexuit ut sumpta ex iisdem locis: An. VII 498, 17 cf. Nil. fol. 99v (antecedit ἐρείδοιντο: v. 16): ὁ δὲ Εὐστάθιος μᾶλλον Μινουκιανῷ συναινεῖ λέγοντι μᾶλλον ἐμπίπτειν ἐν τῇ μεταλήψει τὰ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· τὰ γὰρ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἄχρι τέλους φησὶν ἐκ τῶν κτλ. usque ad v. 23; tum sequitur: ὁ δὲ Γεώργιος μηδ᾿ ἕτερον οἴεται καλῶς λέγειν· οὐ γάρ, φησι, δεῖ ταυτολογεῖν, ὥς φησιν Ἑρμογένης, οὐδὲ δεῖ μετατάξαι τὰ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸς ἃ ἐμπίπτει προταγεῖσα ἡ ἀντίληψις, ὥς φησι Μινουκιανὸς καὶ Εὐστάθιος· ἀλλά φησιν αὐτὸς κτλ.

---

[1]) De quo agam in cap. VI § 18.

[2]) πηλικότης = *quantitas* cf. Hst. 153, 13. Fort. 105, 20

[3]) πρός τι = *comparatio* cf. Hst. 153, 13. Fort. 105. 21.

[4]) τὰ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἄχρι τέλους = *a summo ad imum*. cf. Sulp. Vict. 344, 13.

[5]) Cf. Sulp. 344, 10 sq.

ee) Omnes qualitatis assumptivae status iisdem dividit locis Hst. 161, 15, suis quemque locis tractat separatim Minucianus; cf. Sop. V 173, 23 = IV 647, 17. Volkm. p. 389.

ff) Qualitatis assumptivae locorum ordinem concluserat contraria definitione Minucianus (cf. Sop. V 175, 26—176, 12), admittit etiam quantitatem et comparationem Hermogenes (stat. 161, 16).

gg) Hst. 161, 18 communem esse putat et accusatoris et accusati qualitatis assumptivae locum qui dicitur βίαιος ὅρος, quem Minucianus in solam compensationem receptum accusatori ascripserat; cf. Sop. V 178, 2.

hh) Universo operum suorum corpori inscripsit Hermogenes τέχνη ῥητορική et singulas eius partes addito nomine quid in eis tractaretur indicante distinxit: Ἑρμογένους τέχνης ῥητορικῆς περὶ τῶν στάσεων, Ἑρμογένους τέχνης ῥητορικῆς περὶ εὑρέσεως etc. Contra libro suo cuius maximam partem obtinuit statuum divisio, inscripserat Minucianus et ipse τέχνη ῥητορική: δύο ἁμαρτήμασι Μ ι ν ο υ κ ι α ν ὸ ν ὑποβάλλει κακῶς τε τὸ περὶ στάσεων τέχνην ἐπιγράψαντα ῥητορικήν: Marc. IV 604, 19 cf. VII 579, 25. 580, 25. In eum eiusque pedisequos invehitur Hst. 163, 5: ἐπειράθησαν δέ τινες τῶν ἐπιγραψαμένων τέχνην ῥητορικὴν τὸ περὶ διαιρέσεως μέρος αὐτῆς.

Posteriorum alii Minuciani vestigia secuti singulas partes artis nomine ornaverunt, cf. Syr. II 2, 22. 3, 4. 5. 14, 9. An. VII 921, 2. proll. IV 32, 20. 35, 5. VII 41, 17 sq, Max. Pl. V 226, 6 sq.; alii artis nomine vitato variis vocibus usi sunt, e. g. πραγματεία: Hst. 137, 28. form. 409, 26. 425, 12. Syr. II 3, 15. 25. 5, 12. 12, 23. proll. IV 39, 3. An. VII 104, 5. 168, 25. 171, 1. 313, 1. 611, 24. Greg. Cor. VII 1090, 9. Georg. Diaer. VI 509, 27. schol. Apth. II 199, 1.

βιβλίον: schol. Apth. II 101, 8. 115, 14. 176, 1. 196, 7. 212, 19. 647, 8. 671, 21. An. VII 110, 3. 113, 19. 264, 9. 611, 26. Georg Diaer. VI 509, 26. 510, 2.

λόγος: Hermog. form. 396, 20. 425, 10.

σύγγραμμα: An. VII 168, 16; alii nihil addiderunt: Herm. inv. 284, 8. schol. Apth. II 286, 19. 646, 31. Sop. V 12, 15. proll. IV 34, 31. 35, 15. V 227, 22.

Omnino ex sensu Hermogenis disserit auctor tractatus sine nomine traditi, quem e cod. Rehdigerano Vrat. 12 fol.

137v edidit P. Schaefer, de Aphthonio sophista p. 3: — ἅπασαν τὴν τῆς ῥητορικῆς τέχνην καὶ δύναμιν ἐν τέτταρσι βιβλίοις συμπεριλαβὼν παραδέδωκεν, ἅπερ εἰσὶν αἱ καλούμεναι στάσεις, εὑρέσεις, αἱ ἰδέαι, καὶ αἱ μέθοδοι, ἃ καὶ ῥητορικὴν ὠνόμασε.

ii) Ne dividatur qualitas assumptiva in genera, quae non locorum, sed controversiarum differentiis nitantur, Hst. 163, 6 sq. repugnat repellens Minucianum (ἀκαίρως εἴδη κακῶς τῶν ἀντιθετικῶν παραδιδόντα: Marc. IV 684, 21 = VII 579, 26), qui secundum controversiarum qualitatem tria statuerat genera: ἐκεῖνος γὰρ ταῦτα εἴδη ἐτεχνολόγει κατὰ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν καὶ μικτόν: An. VII 579, 28 cf. IV 684, 25 sq. VII 579, 15. Hermogenem primum haec genera reiecisse affirmat An. VII 579, 12 sq.: — ἐν δὲ ταῖς ἀντιθετικαῖς παντάπασιν ἀποσιωπᾷ τὰ εἴδη, τὴν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις τεχνογράφοις ἰών.

kk) De remotione et deprecatione quatenus differant, Hermogenes quamquam aliam init viam, non tamen omnino renuit doctrinam Minuciani, qui remotionem per ea quae extrinsecus accidunt fieri iubet et deprecationem per animae affectus (stat. 163, 19 sq.). Conferas quaeso cum hoc loco Nili verba (fol. 119r): ὁ μὲν Ἑρμογένης διορίζεται τὴν προειρημένην διαφοράν, ὡς ἐὰν μὲν εἰς ὑπεύθυνόν τι μεταφέρωμεν τὴν αἰτίαν, μετάστασιν ποιοῦμεν, ἐὰν δὲ εἰς ἀνυπεύθυνον, συγγνώμην· ἀλλ' ἐναντιοῦνται αὐτῷ πολλοί. ὁ δὲ Μινουκιανὸς τοιαύτην λέγει διαφοράν, καθ' ὃ ἐν μὲν τῇ συγγνώμῃ πάθη (πάθει: cod.) εἰσὶ ψυχῆς, καὶ γὰρ εἰς πάθος οἰκεῖόν φασι μεταφέρει τὴν αἰτίαν ὁ κρινόμενος, οἷον μέθην ὀργὴν ἔρωτα, (fol. 119v), ἐν δὲ μεταστάσει οὐδέποτε. οὐκ ἔστι δ' ἀσφαλὴς ἡ διαφορά· ἔστι γὰρ εὑρεῖν συγγνώμην πάθους ἐκτός. cf. VII 203, 4. Marc. IV 690, 25 cf. VII 206 sq. IV 688, 17. 690, 25. 248, 24. 250, 6. V 98, 27. VII 582, 25. Huic Minuciani doctrinae a Sopatro quamvis laudetur ut omnino pervulgata (καὶ αὕτη μὲν ὑπὸ πάντων προφερομένη διαφορά. ὅτι συγγνώμης μὲν ἴδιον ἐπὶ μόνα τὰ τῆς ψυχῆς φέρειν πάθη, μεταστάσεως δὲ ἐπὶ τὰ ἔξω V 101, 12), tamen alia superducitur accuratior, quacum conferatur Menandri fragmentum quod e Christophori commentario (fol. 102v) publicavit Rabe. Utramque Minuciani differentiam soli deprecationi attribuerunt alii technici teste Nilo (fol. 118r): ὁρίζονται δὲ οἱ τεχνικοὶ τὴν συγγνώμην οὕτως· στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους,

καθ' ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ [1]) ἀδίκημα ἀναγκαίαν τινὰ τοῦ ἀδικήματος προβάλλεται πρόφασιν. ἡ δ' ἀνάγκη ἢ τῶν ἔξωθέν τι μεῖζον καὶ βιαζόμενον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐστὶν ἤ τι τῶν περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ περὶ σῶμα, ὡς δηλοῖ ἡ διαίρεσις.

ἡ συγγνώμη

τῶν ἔξωθεν, χειμὼν καὶ τὰ τοιαῦτα — τῶν περὶ ψυχῆς — τῶν περὶ τὸ σῶμα

ἔρως ἄγνοια μέθη — ὕπνος βάσανος.

ll) Hst. 164, 2 quos enumerat status negotialis locos et rationali et legali adaptari vult, Minucianus utrique generi alios ascribit locos. Nil fol. 142 v (antecedunt verba ἄγραφον πραγματικήν = VII 595, 1): τὴν μὲν ἔγγραφον τοῖς τελικοῖς, τὴν δὲ ἄγραφον ὁ Μινουκιανὸς διαιρεῖ τοῖσδε· τῷ φύσει καλῷ, τῷ ἔθει, ταῖς εὐλόγοις αἰτίαις. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καὶ ταῦτα οὐχ ἕτερά τινά ἐστι παρὰ τὰ τελικά. τὸ μὲν γὰρ φύσει καλὸν τοῦ πανηγυρικοῦ ἐστι τέλος, τὰ δ' ἄλλα δύο τοῦ δικαίου ἐποίει τὰ εἴδη· ἔνθεν τὰ εἴδη φασὶ προέταξεν κτλ.

mm) Hst. 172, 21 sq. quattuor proponit collectionis genera, quae quod eadem [2]) locorum divisione utantur, re vera non esse genera quamquam contendit, tamen exemplis illustrat. Quae quattuor attribuit Minuciano An. VII 667, 8 per errorem, ut apparet ex An. VII 1023, 6 sq: τὸ δὲ ὅμοιον διαφέρει τοῦ ἴσου· τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον ποιότητος, τὸ δὲ ἴσον πηλικότητος. καὶ Μινουκιανὸς ἐν τῷ περὶ στάσεων δευτέρῳ ὡς εἴδη διάφορα τίθησι τό τε ἀπὸ τοῦ ὁμοίου καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἐν τῷ συλλογισμῷ. Quocum cf. Nil. fol. 168 v: εἰσὶ δὲ συλλογισμοῦ τρόποι δ'. ἐκ τοῦ ἴσου, οἷον νόμος τὸν ἐκ πόρνης μὴ δημηγορεῖν· ἐκ πόρνου τις γεγονὼς κωλύεται λέγειν. ἐκ τοῦ μείζονος, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τοὺς καταστείχοντας φυγάδας μαστίζειν· μαστίζων τις φυγάδα ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται φόνου· τοῦτο δὲ καὶ ἀκόλουθον καλοῦσί τινες. ἐκ τοῦ

[1]) Cf Syr. II 148, 14.

[2]) Semper diversa locorum divisione opus esse, ut fieri possint genera status, saepius lectori inculcant interpretes: Syr. II 89, 1 (= IV 428, 13). 95, 5. 100, 20. 140, 8. 153, 17. 162, 14. 193, 17. schol. IV 440 4. 684, 7. 25. 685, 30. Sop. V 160, 1 (= IV 579, 5). 171, 5. 178, 32. VII 580, 13. 595, 16. Nil. fol. 31 r: τὰ μὲν οὖν παρὰ ταῦτα εἴδη οὐ διαφόρου διαιρέσεως ὄντα εἰκότως παρῆκε.

ἐλάττονος, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τοὺς καταστείχοντας φυγάδας φονεύειν· στίζων τις κρίνεται. ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τὸν ἀριστέα δωρεὰν αἰτεῖν· ἔρριψέ τις τὴν ἀσπίδα καὶ κρίνεται. ἐὰν δὲ μεταστρέψῃς, ποιεῖ καταίτησιν δωρεᾶς· νόμος τὸν ῥίψασπιν τεθνάναι· ἀριστεύσας τις αἰτεῖ δωρεάν. προστιθέασι δέ τινες καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ στρατηγοῦ μὴ κωμάζειν· ἐπὶ τὴν σκηνήν τις κωμάσας κρίνεται. σπεύδουσιν οὗτοι δεῖξαι διαφορὰν ἴσου καὶ ὁμοίου καὶ λέγουσιν, ὅτι τὸ ἴσον ἐπὶ ποσοῦ. τὸ δὲ ὅμοιον ἐπὶ ποιοῦ λαμβάνεται. καὶ ἀληθὲς μὲν λέγουσιν κτλ.

Hoc solum de Minuciani sectatoribus esse intellegendum apparet. Is autem posterioris aevi scriptor cuius auctoritatem sequitur Syrianus, his diversis Minuciani generibus comprehensis unum collectionis modum esse facit ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ὁμοίου (II 198, 25). Distinguuntur illa etiam ab An. VII 425, 18. Praeterea illud velim animadvertas, quod in hoc statu a se discessit Minucianus, cum nonnullas ab accusatoris parte cognosci collectiones doceret: φησὶ δὲ πάλιν ὁμοίως ὁ Μινουκιανός, ὅτι ἡ μὲν μετάληψις ἐκ τοῦ κατηγόρου γνωρίζεται, ἀλλὰ καὶ ἔνιοι τῶν συλλογισμῶν: An. VII 667, 8 sq. cf. Nil. fol. 168v: καὶ ἀληθὲς μὲν λέγουσιν, οὐ μέντοι γε τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἐν τοῖς προβλήμασιν ἔστιν εὑρεῖν. ἰστέον δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ὁ φεύγων κέχρηται τὸ ῥητόν, ἐν δὲ τῷ ἀπὸ μείζονος καὶ ἐλάττονος ὁ κατήγορος. Similia profert schol. IV 834, 9—29.

nn) Hermog. inv. p. 218, 14 eos vituperat qui tamquam epichiremata ponunt quae modo loci sint; quem in locum adnotat An. VII 759 not. 9: Μινουκιανὸς λέγει καὶ Μητροφάνης. Metrophanes autem cum sit Hermogenis assecla[1]), vix digna videtur interpretis auctoritas cui fides habeatur.

[1]) Syr. II. 55, 5. 196, 2. Graeven, Cornut. praef. p. XXIX.

Reliqua propediem in Breslauer Philolog. Abhandlungen vol. VIII fasc. II edentur.

Vita.

Natus sum Christian Gottlieb Stephan Gloeckner Calbis Saxo-Borussorum in oppido a. d. V. Id. Iun. anni 1875 patre Henrico Aemilio, matre Hadwiga e gente Busse, quos deus optimus incolumes quam diutissime servare mihi velit. Fidei addictus sum Christianorum, confessioni evangelicae.

Litterarum elementis imbutus alumnus fui Paedagogii claustri S. B. Virginis Parthenopolitani, quod vere anni 1894 maturitatis testimonio instructus reliqui, ut studiis theodiscis et historicis vacarem. Sed sensim pedetentimque ad antiquitatis studia delatus consilio mutato denique totum me dedi optimis litteris. Docuerunt me vv. dd.: Borinski, Carrière, Heigel, Lipps, Iw. Mueller, Oberhummer, Paul, W. H. Riehl, Woelfflin Monacenses; Dittenberger, Erdmann, Ed. Meyer Halenses; Dilthey, Krauske, Lehmann, Leo, W. Meyer, W. Schulze, von Wilamowitz-Moellendorff Gottingenses; Bernheim, Gercke, Norden, Preuner, Rehmke, Seeck, Schuppe, Ulmann, Zimmer Gryphiswaldenses; Foerster, Freudenthal, Koch, Norden, Skutsch, Vogt, Wuensch Vratislavienses. Hospes fui seminarii philologici Monacensis, sodalis proseminariorum et Gottingensis et Gryphiswaldensis, sodalis ordinarius seminariorum et Gryphiswaldensis et Vratislaviensis; praeterea aditum mihi concesserunt ad exercitationes seminarii historici Bernheim, Krauske, Seeck; archaeologici Foerster, Preuner; philosophici Freudenthal.

Quibus viris doctissimis omnibus iustas ac debitas ago gratias, maximas vero Eduardo Norden, qui ut semper vestigia mea studiorum in campo summa cum benignitate rexit, ita primus me ut arti rhetoricae operam darem incitavit.

Porro haud parvo me obligavit beneficio R. Wuensch, qui non modo ut codices Parisinos inspicerem auctor mihi

extitit, sed etiam saepius de litterarum ductibus dubitanti consilio atque auctoritate affuit.

Denique R. Foerster, cum hanc dissertationem philosophorum ordini oblatam perlegisset, liberaliter mihi concessit ut uterer apographis suis, ex quibus bonos fructus studia mea cum perceperint, non possum non gratias agere magistro venerabili, qui etiam ad nonnullas quae mihi non innotuerant virorum doctorum dissertationes me delegavit.

Nec praetermittam laudare grato animo omnes viros illustrissimos quibus intercedentibus ut codices Parisini Vratislaviam mitterentur concessum est, praecipue Henricum Omont.

Sentententiae controversae.

1. In Iulii Severiani artis titulo (Rhet. Lat. Min. p. 355 Halm) *acsyntomata* explicem per *ac συντομώτατα*.

2. Verba Hermogenis (stat. 138, 13 Sp.) ἡ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὑποψίας non ab Hermogene ipso scripta, sed a grammatico quodam posterioris aevi textui esse inserta apparet coll. Syr. II 61, 26 Rabe; Marcell. IV 214, 18 Walz; Sop. V 85, 8—86, 28 W.

3. Theonis progymnasmatum extitisse versionem latinam manifestum est coll. prog. p. 112, 20 sq. Sp. cum exc. rhet. Paris. (= Rhet. Lat. Min.) p. 587, 31 sq. Halm.

4. Syrian. in Hermog. vol. II Rabe legendum propono

a) p. 77, 11: φόνῳ δὲ καὶ συνεχείᾳ καθαρμῶν μυρίων (cod.: φόνων δὲ συνεχείᾳ καὶ καθαρμοῖς μυρίοις).

b) p. 113, 19: ἐτάραξαν (cod.: ἔδρασαν).

c) p. 134, 13: εἰ γὰρ αἰτιᾷ τὴν τέχνην <τοῦ ζω>γράφου, <αἰτιᾷ> καὶ τὴν φύσιν.

d) p. 137, 27/138, 1: ὁρικαί (cod.: ῥητορικαί).

e) p. 142, 15: συγγνώμῃ <ἀντέγκλημ>α καὶ τῷ κτλ.

f) p. 162, 18: πραγματικὴν <ἀναγομένων> προβλημάτων.

5. In Sulpicii Victoris instit. orat. textu legendum propono

a) p. 317, 26: docilem (ed. Basil.: docibilem)

b) p. 318, 12 sq.: Cluentius poterat praescriptione defendi, nisi invidiosum hoc et periculosum videretur, quia poterat probari iudicium non esse corruptum. Placuit ergo etc. — — (v. 16) causam potuisse defendi. Nam quoties etc.

c) p. 329, 8: hos defensionem non tutam (ed:. hos et defensionem nonnullam).

d) p. 337, 13: facere mores hominis (ed: nomen).

e) p. 341, 2: an vero constitutio (ed: conclusio).

f) p. 342, 36: esse <et iustum> et.

Druck von Max Schmersow, vorm. Zahn & Baendel, Kirchhain N.-L.